

OULU

Yhdyskunta- ja
ympäristöpalvelut

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia



MERIKAUPUNKI OULU

TAVOITESUUNNITELMA

wsp

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	3
1. Tervetuloa merikaupunki Ouluun!	4
2. Kohti Merikaupunki Oulua	8
2.1. Tavoitesuunnitelman tarkoitus	9
2.2. Laatumisen vaiheet	10
2.3. Oulun merellisyys tänään	11
2.4. Tunnistetut trendit ja potentiaalit	14
2.5. Alueelliset profiilit	17
3. Tulevaisuuden merikaupunki Oulu	19
3.1. Visio merikaupunki Oulusta	20
3.2. Merelliset teemat ja kehittämisperiaatteet	26
4. Tavoitteista toimenpiteiksi	36
4.1. Kärkitoimenpiteet	37
4.2. Muita kehittämisideoita	43

Liitteet

Alkukartoituksen teemakartat

HYVÄKSYTTY
Oulun kaupungin
yhdyskuntalautakunnassa
27.4.2021

Esipuhe

Oulun kaupunki on perustettu meren ja joen yhtymäkohtaan. Oulu on usein mielletty suistokaupungiksi. Suisto tarjoaakin helposti lähestyttäviä rantareittejä, puistoja ja tapahtumia sekä palveluita, välinevuokrausta, veneilyä ja kahvittelupaikkoja. Onko Oulun merellisyys ja merellisten aktiviteettien ja palvelutarjonnan kehittäminen päässyt hieman unohtumaan?

Mielestäni kyllä, ja siksi olen iloinen, että nyt on käyty vuorovaikutteista keskustelua ja haettu keinoja nostaa merellisyyttä enemmän esiin. Oulun merellinen historia ulottuu kivikauden asukkaisiin saakka - tosin rantaviiva oli silloin aivan eri paikassa kuin nykyään. Oulu ei olisi kehittynyt vahvaksi Pohjois-Pohjanmaan kaupungiksi ilman merellistä kaupankäyntiä ja kansainvälistä tervakauppaa.


Oulun merenrannat ovat osa ainutlaatuista maankohoamisrannikkoa, ja kaikessa toiminnassa lähtökohtana tulee olla pohjoisen meriluonnon hyvinvointi. Rantaviivaa on kaupungissa useita kymmeniä kilometrejä, ja kehittämispotentiaalia on paljon. Toivottavasti tulevaisuudessa näemme upean merellisten kohteiden helminauhan, joka tarjoaa virkistysmahdollisuuksia asukkaille ja vetovoimatekijän matkailulle.

Tässä tavoitesuunnitelmassa on koottu yhteen visio tulevaisuuden merikaupungista, erilaisia merellisiä analyysejä, teemoja, alueprofileja ja toimenpiteitä. Yksi asia on kuitenkin ylitse muiden, se on yhteistyö.

Kiitän lämpimästi kaikkia suunnitelman laatimiseen osallistuneita. Toivon, että hyvä yhteistyö jatkuu - tehdään yhdessä Oulusta merikaupunki!



Päivi Laajala
kaupunginjohtaja



1. TERVETULOA MERIKAUPUNKI OULUUN

Tervetuloa merikaupunki Ouluun!

Vaikka meri on monella tapaa keskeinen osa Oulua, kuva kaupungin merellisyydestä on varsin jäsentymätön. Se näkyy myös Oulun merellisyydestä käydystä keskustelusta, jossa Ouluun on kaivattu lisää merellisyyttä niin matkailun, tapahtumien kuin veneilyharrastuksen näkökulmasta. Useissa puheenvuoroissa on kaivattu Oulun merellisyyden kirkastamista sekä Oulun profilointia merikaupunkina.

Tavoitesuunnitelmassa tuodaan esiin yhteinen Merikaupunki Oulu visio sekä siihen liittyvät kehittämisen kärkiteemat koko aluetta kuvaavine tavoitekarttoineen. Työn keskeinen tulos on myös laaja-alainen vuorovaikutus kymmenien eri toimijoiden kanssa sekä yhteistyöverkoston luomisessa otetut ensiaskeleet.

Tavoitesuunnitelma on ensimmäinen vaihe Merikaupunki Oulun yhteisessä kehittämisessä. Seuraavassa vaiheessa esitetään tehtäväksi yhdessä alueen toimijoiden kanssa tavoitteita toteuttava toimenpideohjelma alustavine budjetiteineen ja aikatauluineen. Sisältöä tähän antavat jo tämän työn aikana esiin tulleet hyvät toimenpideehdotukset. Toimenpideohjelman lisäksi muita keskeisiä jatkotoimenpide-ehdotuksia, kuten Merellisen reittiverkoston kehittäminen, on tuotu esiin työn lopussa.

Oulussa on tehty 2000-luvulla aloitteita meristrategian toteuttamisesta ja Oulun merellisyys nousi voimakkaasti esille myös Uuden Oulun yleiskaavan käsittelyn yhteydessä vuosien 2013-2015 aikana.

Merikaupunki Oulu -suunnitelman tavoitteena on kirkastaa kuvaa Oulun merellisyydestä sekä profiloida Oulua merikaupunkina, jollaisena sillä on vahva historia. Suunnitelma laadittiin laajassa vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa. Ideoita kehittämistavoitteiden laatimiseen saatiin yli 1000 vastauksessa mm. asukkailta ja eri toimijoilta. Työpajoissa oli mukana lähes 40 edustajaa eri organisaatioista ja yrityksistä. Myös hankkeen ohjausryhmässä oli edustus useasta eri organisaatiosta.

Merikaupunki Oulu -suunnitelman keskeisenä yhteisenä visiona on: **Merellisyys on Oulussa läsnä ja saavutettavissa ympärivuotisesti niin asukkaille, matkailijoille kuin elinkeinoelämälekin. Hyvinvoiva meri on merellisyyden ydin. Merellisyyttä rakennetaan Oulussa merellisten palveluiden verkostossa maalla ja merellä.** Rantareitti ja Ranta-Toppilan satama-alueen kehittäminen tuovat uudenlaista merellisyyttä Ouluun.

Merellisyyttä nostetaan esiin myös muun muassa keskustassa ja Torinrannassa. Merellisyys on vahva vetovoimatekijä niin asukkaille kuin matkailijoille.

”Merellisyys näkyy ja tuntuu, sen haistaa, maistaa ja kuulee – Oulu ♥ Meri.”

Sanoman takana on ajatus ja tavoite siitä, että Oulussa merimaisema ja merellisen luonnon kokemukset ovat kaikkien ulottuvilla. Merellisistä elämyksistä ja palveluista pääsee nauttimaan helposti. Elinvoimainen ja hyvinvoiva meriympäristö on kuitenkin merellisyyden ydin. Hyvinvoiva meri on toimialojen elinehto edistäen ihmisten hyvinvointia ja toimien keskeisenä vetovoimatekijänä ajatellen muun muassa asukkaita, vierailijoita ja matkailijoita. Meriympäristöstä pidetään yhdessä huolta ja merellisyyttä rakentaa tiivis toimijaverkko, jolla on yhteinen tavoite tehdä Oulusta entistä vetovoimaisempi merikaupunki. Julkinen

ja yksityinen sektori toimivat sujuvalla yhteistyöllä. Näistä lähtökohdista tulevaisuuden tavoitetta on kuvattu myös visiokartalla. Visiokartta kuvaa suunnitelman strategisia tavoitteita erityisesti maankäytön ja merellisten yhteyksien osalta.

Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelmasta on tehty myös video. Videossa tuodaan tiivistäen esiin yhteinen visio, kärkiteemat sekä keskeisimmät toimenpiteet esiin. Se löytyy osoitteesta www.ouka.fi/merikaupunkioulu.

Suunnitelman osana tarkasteltiin merellisiä teemoja: *merellinen luonto, rakennettu merellisyys ja toiminnallinen merellisyys*. Niistä laadittiin omat teemakartat sekä teemoihin liittyvä kehittämissperiaatteet.

Merellisen luonnon osalta keskeiset kehittämissperiaatteet ovat seuraavat:

- Merellinen luonto ja sen vaaliminen huomioidaan kaikessa toiminnassa ranta- ja merialueilla.
- Ilmastonmuutosta hillitään ja siihen sopeudutaan.
- Merellistä luontoa ja maisemaa pääsee helposti kokemaan.

Rakennetun merellisyyden osalta keskeiset kehittämissperiaatteet ovat seuraavat:

- Merellisyys on osa Oulun kaupunkirakennetta ja sen roolia pyritään vahvistamaan.
- Rakentaminen merelliseen ympäristöön ja ranta-alueille tehdään harkiten.
- Rakennettua merellistä kulttuuriperintöä vaalitaan, kehitetään ja tuodaan esille.

Toiminnallinen merellisyys pitää sisällään erilaisia mereen liittyviä aktiviteetteja, palveluita, toimintoja ja yhteyksiä. Keskeiset kehittämissperiaatteet toiminnalliseen merellisyyteen liittyen ovat:

- Merellisten kohteiden ja elämysten saavutettavuutta edistetään.
- Ympäristövuotisia merellisiä virkistyspalveluita kehitetään monipuolisesti.
- Merellisyyttä hyödynnetään Oulun matkailun vetovoimatekijänä ja merellisen matkailun mahdollisuuksia rakennetaan yhteistyössä.
- Kalastuselinkeinon elinvoimaisuutta vaalitaan

MERIKAUPUNKI OULU - KOKONAISUUDEN POLKU

KAUPUNKI-
STRATEGIA

KANSALLINEN
MERIALUE-
SUUNNITELMA

LIIKENNE-
JÄRJESTELMÄ-
SUUNNITELMA

YLEISKAAVA

MERIKAUPUNKI
OULU TAVOITE-
SUUNNITELMA

2019-21

- ✓ *Yhteistyön luominen ja edistäminen: yhteistyöverkoston ensimmäiset askeleet*
- ✓ *Yhteinen visio ja tavoitteet*
- ✓ *Yhteiset suuntaviivat ja kehittämisen raamit*
- ✓ *Teeman nostaminen näkyväksi*

1077 karttakyselyyn vastannutta: asukkaat ja muut kiinnostuneet

64 palautekyselyyn vastannutta

3 yhdyskuntalautakuntaesittelyä ja kommentointikierrosta

3 lehdistötiedotetta

n. 40 osallistujaa työpajoissa; yrityksiä, julkisen tahon edustajia, koulutus- ja tutkimustaho

Monialainen ohjausryhmä: Oulun kaupunki, Oulun ympäristötoimi, Oulun Infra-liikelaitos, ELY-keskus, Business Oulu, Metsähallitus, maakunnan liitto, Oulun yliopisto

TOIMENPIDE-
OHJELMA

KÄRKITOIMEN-
PITEIDEN
EDISTÄMINEN
& NOPEAT
TOIMENPITEET

2021-22

- ✓ *Toimenpiteiden suunnittelu: aikataulutus, vastuutus ja budjetointi*
- ✓ *Toimijoiden kokoaminen tarkempaan suunnitteluun ja toteuttamiseen: Yhteistyöverkoston vahvistaminen*
- ✓ *Nopeiden toimenpiteiden toteutus*



Yhteistyöverkosto:
yksityinen + julkinen taho

TOIMEN-
PITEIDEN
EDISTÄMINEN

ALUEIDEN
TARKEMMAT
TOTEUTUS- JA
MAANKÄYTTÖ-
SUUNNITELMAT
(MM. YLEIS-
SUUNNITELMAT)

- ✓ *Toimenpiteiden toteutus (kaupunki + toimijat+ muut)*
- ✓ *Tarkemmat paikalliset suunnitelmat ja toteutus*



Yhteistyöverkosto:
yksityinen + julkinen taho





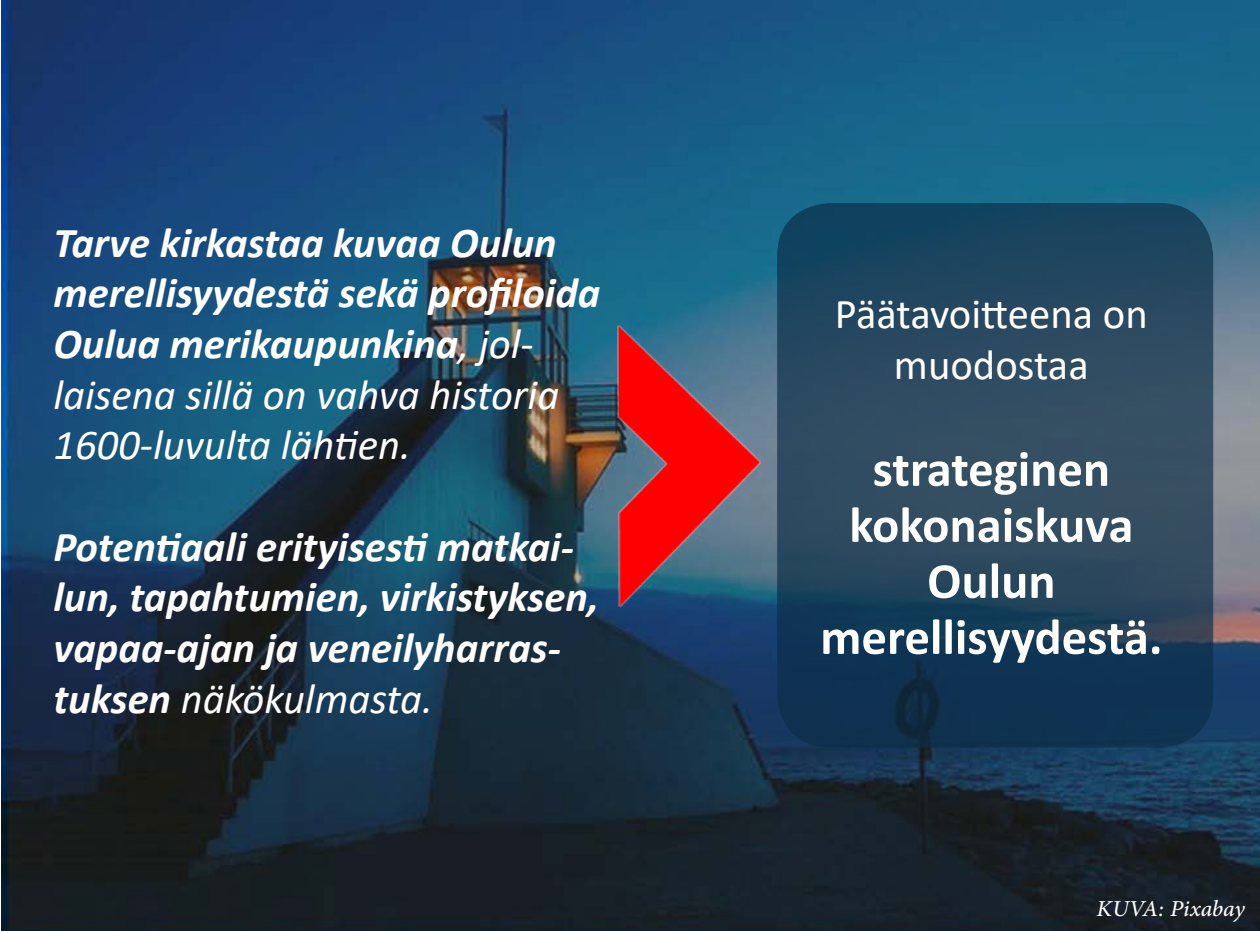
2. KOHTI MERIKAUPUNKI OULUA

2.1 Tavoitesuunnitelman tarkoitus

Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelman tarkoituksena on muodostaa yhteinen tulevaisuuden visio, yhteinen tahtotila Merikaupunki Oulusta sekä luoda kokonaiskuva Oulun merellisyydestä eri näkökulmista. Tavoitesuunnitelman tarkoituksena on osaltaan vahvistaa merellisyyden merkitystä yhtenä kaupungin vetovoimatekijänä.

Tavoitesuunnitelmassa käsitellään Oulun merialueita ja meren ranta-alueita. Työssä tarkastellaan merialueiden liittymistä Oulujoen ja Kii-minkijoen suistoalueisiin sekä niiden palveluihin. Suistovisioon voit tutustua erikseen www.ouka.fi/suistokaupunki.

Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelmatyön tarkoituksena on ollut tuottaa yhdessä eri sidosryhmien kanssa näkemys siitä, mitä Merikaupunki Oulu voisi tulevaisuudessa olla ja minkälaisilla kärjillä Oulun kaupungin eri meri- ja ranta-alueita tulisi kehittää.



Tarve kirkastaa kuvaa Oulun merellisyydestä sekä profiloida Oulua merikaupunkina, jollaisena sillä on vahva historia 1600-luvulta lähtien.

Potentiaali erityisesti matkailun, tapahtumien, virkistyksen, vapaa-ajan ja veneilyharrastuksen näkökulmasta.

Päätavoitteena on muodostaa

strateginen kokonaiskuva Oulun merellisyydestä.

KUVA: Pixabay

2.2 Laatumisen vaiheet

Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelma on laadittu laajassa vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa joulukuun 2019 ja tammikuun 2021 välisenä aikana.

Suunnitelmaa varten koottiin laaja-alainen ohjausryhmä, johon on kuulunut asiantuntijoita Oulun kaupungin ympäristö- ja yhdyskuntapalveluista, katu- ja viherpalveluista sekä maa- ja mittauspalveluista, Oulun ympäristötoimesta ja Oulun Infra-liikelaitoksesta, Business Oulusta, Metsähallituksesta, ELY-keskuksesta, maakunnan liitosta ja Oulun yliopistosta. Ohjausryhmätyöskentely toteutettiin etänä korona-aikana ja työskentelyssä hyödynnettiin yhteistä sähköistä työskentely- ja kommentointialustaa (Howspace-alustaa).

Suunnitelmaa laadittaessa erityisen tärkeänä pidettiin laajaa kuntalaisten, sidosryhmien ja muiden toimijoiden osallistamista ja vuorovaikutusta. Ensimmäisessä vaiheessa järjestettiin kaikille avoin kysely, jossa pääsi antamaan ideoita ja kehittämisehdotuksia. Karttakysely oli avoin talvella 2020 kaupungin internetsivujen kautta ja siitä tiedotettiin laajasti. Vastauksia karttakyselyyn saatiin 1077 eli huomattava määrä!

Työn keskeisissä vaiheissa toteutettiin kaksi asiantuntijatyöpajaa. Visiota ja tavoitteita pohdittiin keväällä 2020 tavoitetyöpajassa ja niitä konkretisoitiin syksyllä 2020 karttatyöpajassa kirkastaen alueellisia profiileja. Työpajoihin osallistui noin 30-40 eri alojen asiantuntijaa useasta eri organisaatiosta ja alueen yrityksiä. Työpajat toteutettiin etätyöpajoina.

Tavoitesuunnitelmaa esiteltiin työn aikana ympäristö- ja yhdyskuntalautakunnassa kolmesti sekä Oulun kaupunkisuunnitteluseminaarissa.

Tavoitesuunnitelmaluonnos asetettiin julkisesti

nähtäville kaupungin internetsivujen kautta. Palautteita saatiin 64 sekä 7 palautetta sähköpostilla. Raporttiin kohdentuvat korjausehdotukset on otettu huomioon siltä osin kuin on mahdollista.

Työ on toteutettu Oulun kaupungin toimeksiantosta ja sen ohjaamisesta vastasivat Paula Paajanen, Virpi Haverinen ja Matti Konttinen Oulun kaupungilta. Toteuttamisesta vastasivat Susanna Harvio, Tuuli Rantala ja Hanna Hannula WSP Finland Oy:stä. Työhön osallistui myös useita muita eri alan asiantuntioita WSP:ltä ja Oulun kaupungilta.



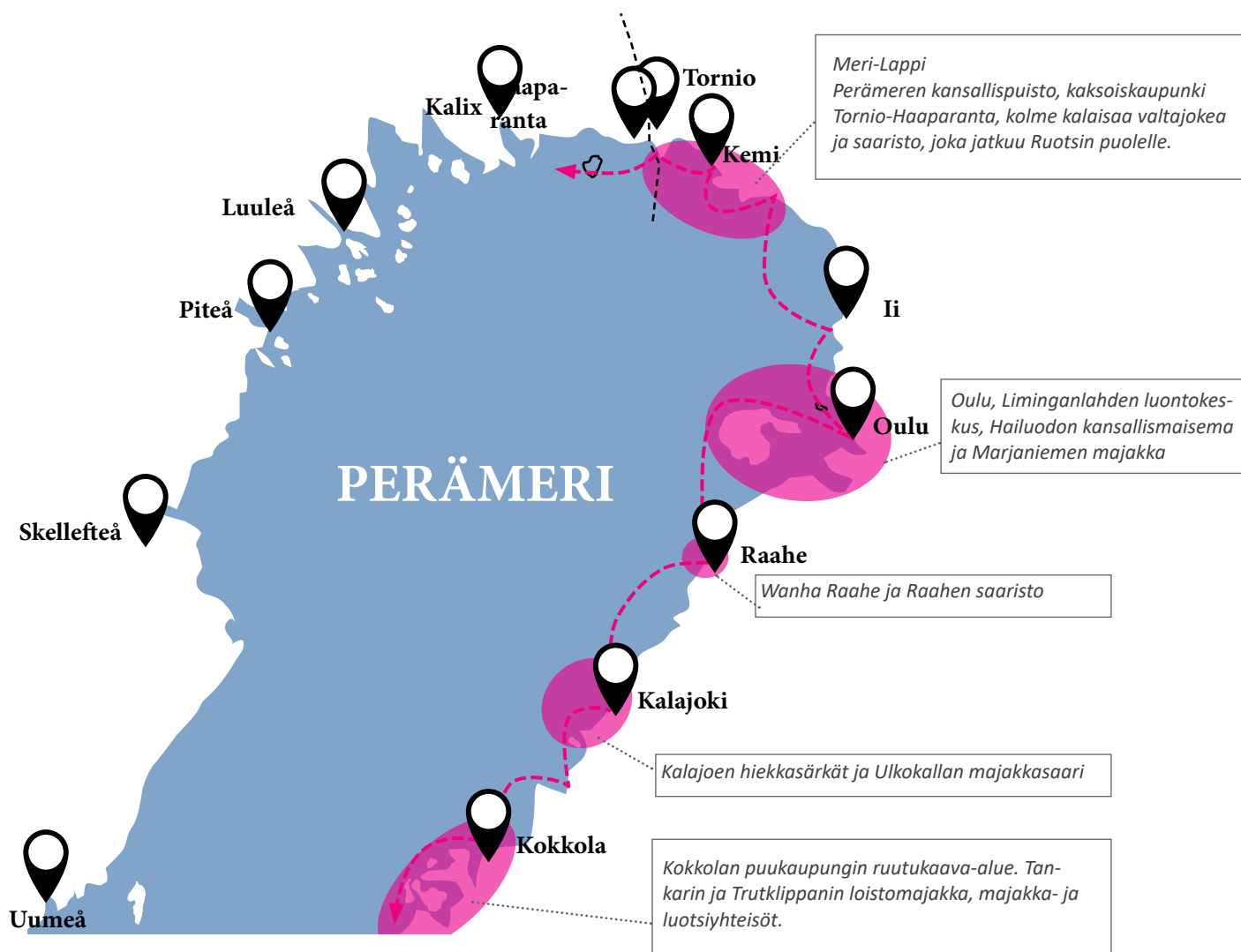
Oulu osana Perämeren rannikkoa

Oulu sijoittuu keskeiselle sijainnille Perämeren rannikolle. Perämeren rannikolla on kokonaisuudessaan paljon potentiaalia matkailun kehittämisessä.

Alueelta löytyy lukuisia kiinnostavia kohteita ja vetovoimatekijöitä. Perämeren pohjoinen osa on mielenkiintoinen kohde yöttömän yön, jäätyvän meren, napapiirin, pohjoisen merenkulun historian ja luonnon rikkauksien näkökulmasta.

Viereiselle kartalle on poimittu Suomen merialuesuunnitelmassa esitetyjä matkailun ja virkistyskannalta merkittäviä ja potentiaalisia alueita sekä niiden välisiä yhteyksiä (punaiset merkinnät). Rannikolle sijoittuvia keskeisiä vetovoimaisia alueita Oulun, Liminganlahden ja Hailuodon lisäksi ovat Meri-Lappi (sisältäen Perämeren kansallispuiston), Raahen, Kalajoen ja Kokkolan.

Perämeren alueesta on mahdollista muodostua entistä vetovoimainen matkailualue. Perämeren alueen matkailumahdollisuuksien edistämiseksi yhteistyö alueen eri toimijoiden kanssa on tärkeää.



Oulu osana Perämeren rannikkoa. Karttaan on merkitty Perämeren rannikon suurimmat kaupungit, satamat sekä Suomen merialuesuunnitelmissa esitetyt merkittävät ja potentiaaliset matkailu- ja virkistysalueet ja yhteydet. Matkailualueiden vetovoimatekijöiden kuvaukset (tekstilaatikat) ovat myös merialuesuunnitelmasta.

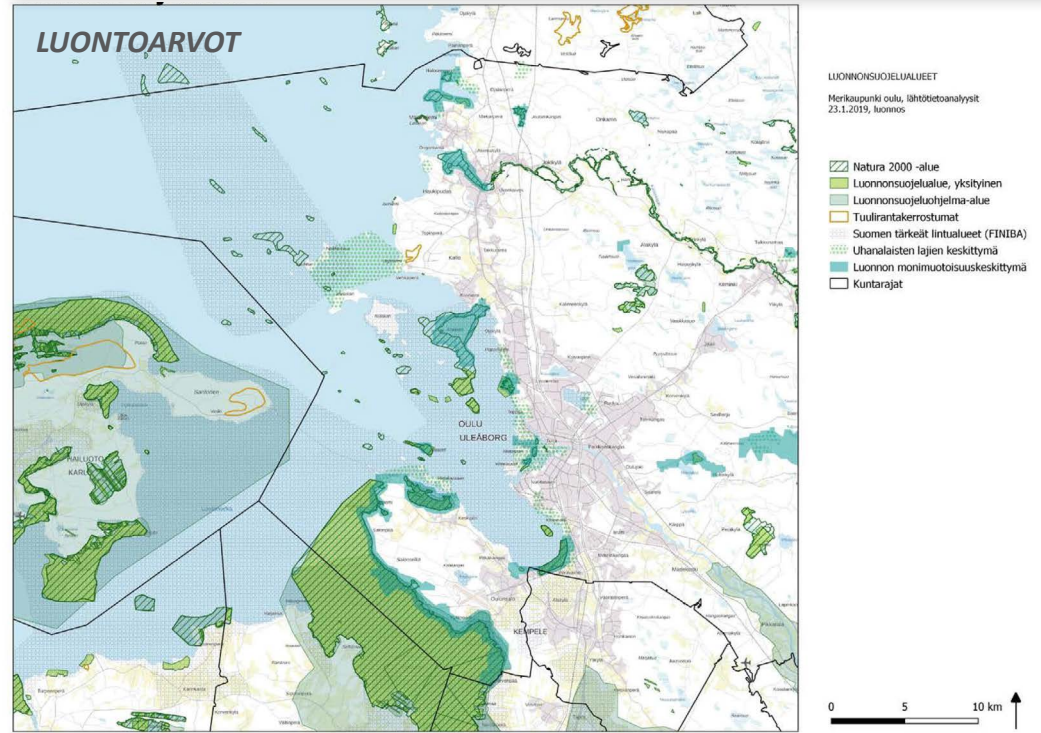
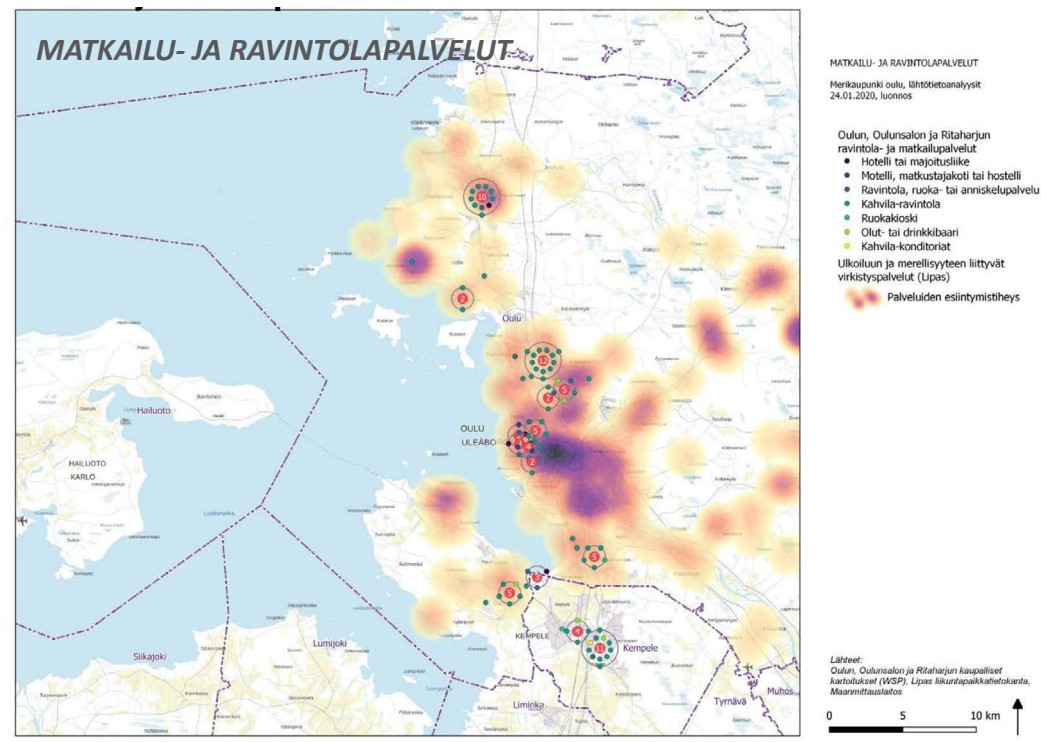
Kartta-analyysi

Kokonaiskuvan muodostamiseksi työn alkuvaiheessa laadittiin laaja karttaselvitys, jossa kuvataan:

- *virkestys- ja viherverkosto*
- *matkailu- ja ravintolapalvelut*
- *kulttuuriympäristö ja maisema*
- *luontoarvot*
- *maankäyttö ja maankäytön kehittyminen*
- *liikenne ja pyöräilyn reitit*
- *venesatamat, -laiturit ja -valkamat*

Tällä sivulla näkyy karttaotteet matkailupalveluiden ja luontoarvojen osalta osalta. Koko analyysivaiheen kartta-aineisto on esitetty liitteessä. Kartta-analyysi osoittaa, että Oulun kaupungilla on mittavasti tarjolla erilaisia palveluita (palvelupisteitä ja aineettomia palveluita kuten virkistysalueet) lähes koko rantaviivan alueella ja myös merellä. Niin sanotussa Kellon saaristossa toimintoihin ja palveluihin liittyviä merkintöjä on vähän.

Karttakysely ja kartta-analyysi tuovat ideoita ja tietoa myös alueen jatkosuunnitteluun.



2.4. Tunnistettut trendit ja potentiaalit

Trendit ja megatrendit

Osana suunnittelutyötä tunnistettiin erilaisia trendejä ja megatrendejä, joilla on vaikutuksia ranta- ja merialueiden käyttöön.

Luontoaktiviteettien arvostuksen kasvu, kestävä matkailu, terveellinen ja luonnonläheinen elämäntyyli (asumisen valinnat, rakentamisen materiaalit, liikkuminen), digitalisaatio (mm. uudet liikkumispalvelut, palveluiden saatavuus ja nousevat aktiviteetit (mm. fatbike, leijalautailu, melo&pyöräile, elämykselliset saunat ja reitit)) ovat keskeisiä trendejä, jotka tulee ottaa huomioon Merikaupunki Oulun jatkosuunnittelussa.

*Vallitseviin trendeihin ja megatrendeihin peila-
ten Merikaupunki Oulussa on paljon annettavaa
niin asukkailleen kuin matkailijoilleenkin. Näi-
den valossa Merikaupunki Oulu on myös poten-
tiaalinen paikka monelle uudelle palvelulle ja
toiminnalle.*

TRENDEJÄ JA NIIDEN MAHDOLLISIA VAIKUTUKSIA MERI- JA RANTA-ALUEIDEN KÄYTTÖÖN

MEGATRENDEJÄ

Ilmastonmuutos

- Olosuhteiden epävarmuus, sesonkien muuttuminen; jäätilanne, lumitilanne
- Turvallisuus merellisissä aktiviteeteissa
- 'Ilmastomatkailu', pohjoisen rantakohteet kuten Nallikari tarjoavat miellyttäviä rantalomia

Väestön ikääntyminen

- Hyvinvoinnin polarisoituminen
- Tarpeet palveluille ja infrastruktuurille
- Esteettömyys

Kaupungistuminen

- Luontosuhteen heikkeneminen, palveluiden tarve lisääntyy
- Luontokokemuksen tuotteistuksen tarve, esim. sienestys

Maahanmuutto

- Ulkomaalaisten osuus lisääntynyt myös Oulussa, erilaiset lähtökohdat ulkoiluun

Digitalisaatio

- Informaatio- ja ostokanavien digitalisoituminen

Yksinäisyys

- Yhteisöllisyyden ja 'yhdessä yksin' -kokemusten mahdollistaminen

Teknologia

- Mahdollisuudet hiilineutraaliin ja vähäpäästöiseen toimintaan

ILMIÖITÄ

Vastuullinen matkailu

- Matkailijat arvostavat ja jopa vaativat vastuullisuutta
- Lähimatkailu
- Lähiruoka
- Luonnonympäristöjen suojelun ja ylläpidon linkittäminen osaksi matkailun arvoketjua; ekomatkailu
- Hiilineutraalius, hiilikompensaatiomahdollisuudet
- Aitous ja autenttisuus - miten Oulun paikallinen DNA näkyy infrastruktuurissa, tuotteissa ja palveluissa; paikallinen kulttuuri ja identiteetti
- Matkailutulon välittömät ja välilliset vaikutukset paikalliseen yhteisöön ja ympäristöön
- Kestävät liikkumistavat rannoilla ja saaristossa

Uusi luksus

- 'Live like a local' - matkailijoiden ja paikallisten vuorovaikutus, paikalliseen elämänmenoon kytkeytyminen
- 'Hidden gem' -kohteet, massojen tavoittamattomissa olevat erityiset piilopaikat
- Majoitus itse kohteena - korkean arkkitehtuurin saumattomasti luontoon ja luonnonilmiöihin yhteydessä oleva majoitus; glamping
- Henkilökohtaisuus ja personointi - juuri omannäköistä tekemistä
- Merkityksellisten kokemusten tarjoaminen - vahvan muistijäljen synnyttäminen juuri Oulusta
- Erityisyys ja erottautuminen: vetonaulana auringon ja hiekkarantojen sijaan talvi, kylmyys, pimeys, viima ja tuiskut

Nousevia luontoaktiviteetteja Ouluun

- Maastopyöräily
- Laskipyöräily ja leijalautailu merellä
- Tapahtumat, kuten polkujuoksu, thriatlonit
- Luontokuvaus: arktisen meren kuvaaminen, myrskyt ym.
- Vesiaktiviteetit: toiminnalliset 'huvipuistouimarannat'
- Hyvinvointi: avantouinti, paljut, saunat, ohjattu hyvinvointiliikunta

Terveellinen elämäntapa ja hyvinvointi

- Ruoka lääkkeenä, luomu- ja kasvisruoka
- Staycation: lomamatkan suuntautuminen lähiluontoon ja oman kaupungin lomakohteisiin
- Bleisure: työmatkaan sisällytetään myös lomailua.
- Terveellinen vanheneminen; meri-ilmastoon ja luontoon suuntautuvat terveyslomat
- Mindfulness ja hyvinvointireitit tai toisaalta adventure-matkailu merellisissä maisemissa
- Arkkitehtuurihyvinvointi sekä metsästä ja luonnosta saatava hyvinvointi

Nousevat kohdesegmentit

- Silver Surfers -matkailijat; aktiiviset seniorit, joilla on aikaa ja varallisuutta, kulttuuri ja luonto
- Skip-Gen -matkailu; aktiiviset isovanhemmat matkailavat lastenlastensa kanssa, yhdessä tekemisen aktiviteetit
- Mobiilisukupolvet - luonnossa ja verkossa, toisaalta 'digital detox'
- Yksinhuoltajien palveleminen - lastenhoitopalvelut, esteettömyys ja toisaalta yhteisöllisyys samankaltaisten matkailijoiden kanssa
- Yksin matkustavat - palvelut ja aktiviteetit yksin liikkuvalla, muiden matkailijoiden ja paikallisten kohtaaminen
- Aasian keskiluokka - matalan kynnyksen kokemuksia ja Perämeren eksotiikkaa

Merikaupunki Oulun vetovoimatekijöitä

Merikaupunki Oulun tunnistettuja vetovoimatekijöitä ja potentiaalia on nostettu esiin seuraavaan kuvaan.

Merikaupunki Oulu muodostuu monipuolisesta kokonaisuudesta: *merellinen luonto; merellinen rakennettu ympäristö, kulttuuriperintö ja historia sekä merelliset toimialat ja muu toiminnallisuus (aktiviteetit, yhteydet).*











Meri- ja ranta-alueiden kehityspolkuja

Tunnistetut trendit ja megatrendit sekä alueen vetovoimatekijät ja potentiaalit huomioiden on luotu Merikaupunki Oululle neljä erilaista kehityspolkuja. Kehityspolut eivät toimi vaihtoehtoisina toimintamalleina vaan niiden avulla on hahmotettu Oulun eri alueille omanlaisia profiileja korostaen nykyisiä vahvuuksia.

Merikaupunki Oulun erityinen voimavara ja tässä yhteydessä veto- ja pitovoimatekijä on alueen monimuotoisuus. Merikaupunki Oulu voi tarjota

- urbaania merenranta-elämää
- tervan tuoksua ja uusia tuulia
- merellistä menoa ja elämyksiä sekä
- kurkistuspaikkoja koskemattomaan luontoon.

ERILAISIA MERI- JA RANTA-ALUEIDEN KEHITYSPOLKUJA - MIKÄ VOISI TOIMIA TAVOITTEIDEN 'SYTYKKEENÄ' MILLEKIN ALUEELLE OULUSSA?

<p>Merellinen kaupunkielämä</p> <p>Asumista ja arjen palveluita</p> 	<p>Aktiivinen ranta/- satama-elämä</p> <p>Elämyksellinen asuminen/majoitus</p> 	<p>Merellisten aktiviteettien polttopiste</p> <p>Retkeilyä ja luontopalveluita</p> 	<p>Yksittäiset 'kurkistuspaikat' luontoon</p> <p>Luonnon monimuotoisuus</p> 
<p>URBAANIA MERENRANTA-ELÄMÄÄ</p> 	<p>TERVAN TUOKSUA JA UUSIA TUULIA</p> 	<p>MERELLISTÄ MENOJA JA ELÄMYKSIÄ</p> 	<p>KURKISTUS KOSKEMATTOMAAN MERILUONTOON</p> 
<p>Merellistä elämäntapaa ja hyvinvointia</p> <p>Promenadeja ja katsetta kauemmas</p> <p>Meri tulee vastaan</p>	<p>Aito merellinen kulttuuri</p> <p>Perinteet kukoistavat ja synnyttävät uutta</p> <p>Vesillä liikkuminen</p>	<p>Virkistystä ja yhdessä oloa</p> <p>Nousevat aktiviteetit</p> <p>Merellisiä seikkailuita</p>	<p>Tarkkailua ja pysähtymistä</p> <p>Retriitti luonnossa</p> <p>Vieraana luonnon ehdoilla</p>

KESTÄVYYS – YMPÄRIVUOTISUUS – IDENTITTEETTI

Nostoja trendien, kyselytulemien ja keskustelujen pohjalta

KUVAT: Pixabay

2.5. Alueelliset profiilit

Kyselyn mukaan vetovoimaisimpina alueina tällä hetkellä nähtiin Nallikari sekä koko Hietasaaren ulkoilualue, Torinranta, Oulun satama, Toppilansalmi, Pikisaari, Virpiniemi, Varjakka ja saaret. Samat nousivat esiin myös karttatyöpajassa, joiden lisäksi tunnistettiin myös muita potentiaalisia alueita ja aluekokonaisuuksia.

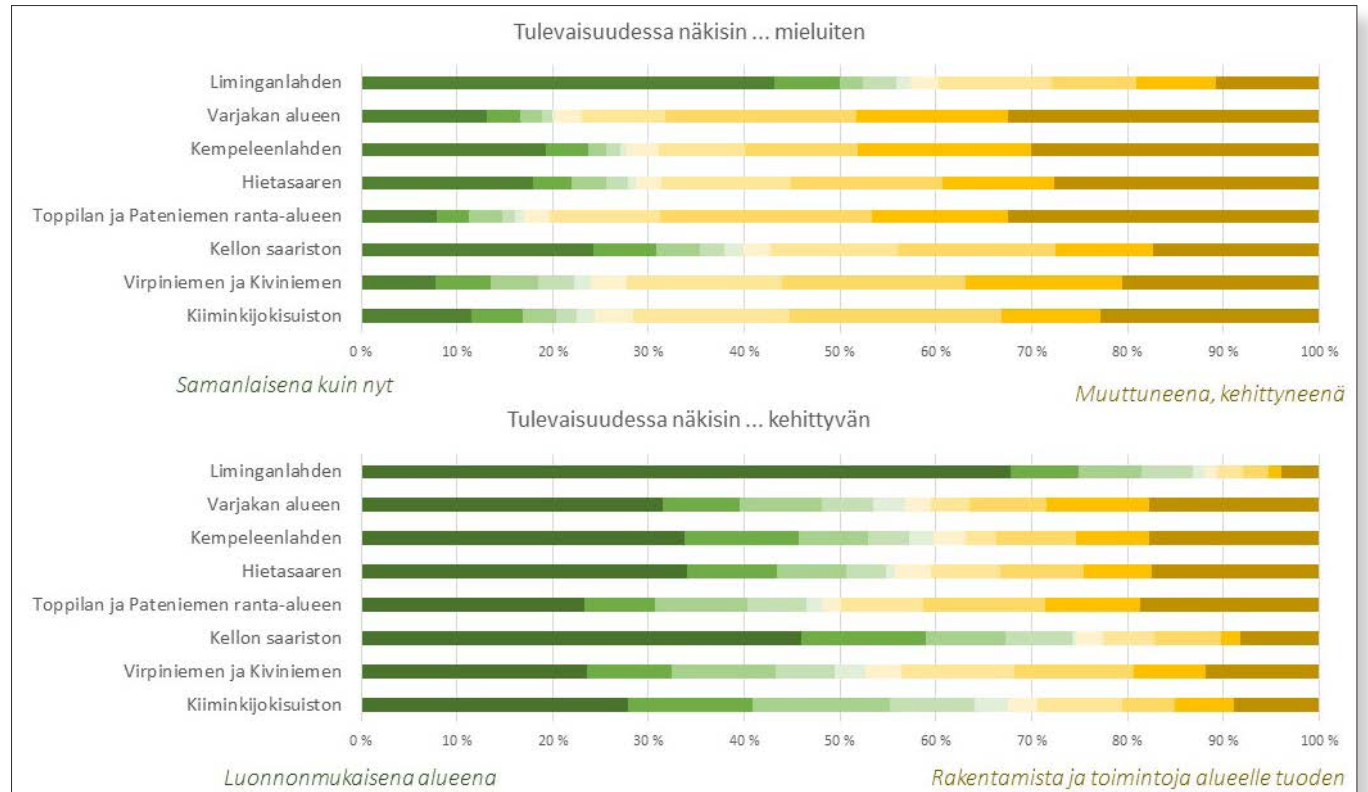
Oululla on mahdollista tarjota moniin muihin merikaupunkeihin nähden hyvin laajasti erilaisia merellisiä mahdollisuuksia: pieniä ja laajempia luontokohteita, merellistä kaupunkiympäristöä, erityyppisiä rantoja, saarten kokemista, historiallisia kohteita ja merellisiä kulttuuriympäristöjä. Näiden lisäksi eri alueiden roolit vaihtelevat myös hieman vuodenajoittain. Talviaikaan jää tarjoaa esimerkiksi upeat puitteet erilaisille aktiviteeteille. Näitä alueellisia profiileja on tuotu esiin profiilikartalla seuraavalla sivulla.

Alueellisissa profiileissa on pyritty vahvistamaan nykyisiä vetovoimatekijöitä. Kuten karttakyselystä käy ilmi, osa Merikaupunki Oulun keskeisistä ranta- ja merialueista halutaan nähdä myös tulevaisuudessa mahdollisimman luonnonmukaisina ja samanlaisina kuin nyt. Suurinta osa ranta ja merialueista halutaan kuitenkin kehittää; osaa erittäin luonnonmukaisina ja osaa rakennettuina toimintojen alueina.

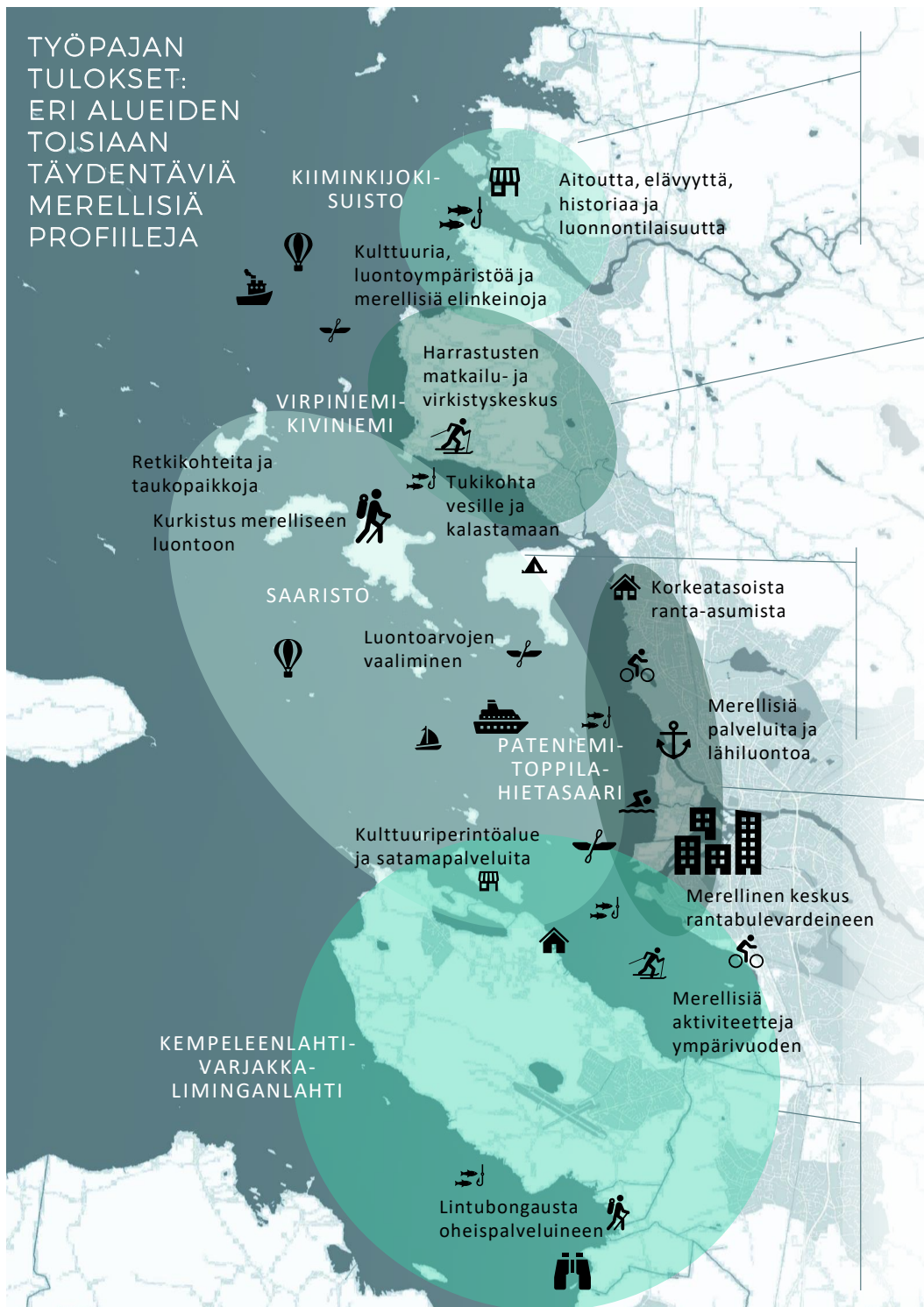
VETOVOIMAISIMMAT TEKIJÄT OULUSSA MERIKAUPUNKINA



KARTTAKYSELYN TULOKSIA



TYÖPAJAN TULOKSET: ERI ALUEIDEN TOISIAAN TÄYDENTÄVIÄ MERELLISIÄ PROFIILEJA



KULTTUURIA, LUONTOA JA MERELLISTÄ HISTORIAA

- ✓ MONIPROFIILINEN KULTTUURI- JA LUONTOYMPÄRISTÖ
- ✓ HOUKUTTELEVA MERELLINEN KÄYNTIKOHDE LÄHELTÄ JA KAUKAA
- ✓ VETOVOIMAINEN OSA RANNIKON RETKEILYVERKOSTOA
- ✓ MONIRAKENTEINEN ERI TOIMIALOJEN YHTEEN HIILEEN PUHALTAVA ALUE
- ✓ HERKÄN LUONNON HUOMIOIMINEN KEHITTÄMISESSÄ
- ✓ VETOVOIMAA HARVINAISESTA LUONNONTILAISESTA JOKISUISTOSTA
- ✓ RAKASTU RAPIOROMANTIikkaan – OLEMASSA OLEVAN HYÖDYNTÄMINEN



VIRKISTYS- JA HARRASTUSMAHDOLLISUUKSIA MERELISESSÄYMPÄRISTÖSSÄ

- ✓ VIRKISTYS- JA HARRASTUSREITTIEIN PAIKALLISVERKOSTO
- ✓ TUKIKOHTA VESILLE JA SAARILLE PÄÄSYYN
- ✓ MATKAILU- JA VIRKISTYSKESKUS
- ✓ HARRASTAMISEEN PERUSTUVAA YMPÄRIVUOTISTA MATKAILUA
- ✓ HYVINVOIVA KALASTUS
- ✓ VETOVOIMAA LUONNONTILAISSUUDEN JA RAUHAN VAALIMISESTA
- ✓ OMALAATUINEN MAISEMARAKENNE EROTTAA MUISTA
- ✓ VANHOJEN HUVILOIDEN VAALIMINEN



SAARISTOLUONTOA JA ELÄMYKSIÄ

- ✓ REITISTÖ JA RANTAUTUMIS- JA TAUKOPAIKKOJA REITISTÖN VARRELLA
- ✓ MATKAILUA JA VIRKISTYSTÄ TUKEVIA PALVELUJA
- ✓ SAARISTOSTA NAUTTIMINEN ILMAN OMAA VENETTÄ, OPASTETUSTI JA OHJATUSTI LUONNON EHDOLLA
- ✓ LINTUSAARTEN SUOJELEMINEN JA HERKKIEN LUONTOALUEIDEN VAALIMINEN
- ✓ PERINNEMAISEMAA JA SEN HOITOA



MERELLISIÄ PALVELUITA JA ASUMISTA

- ✓ KORKEATASOISTA RANTA-ASUMISTA
- ✓ RANTABULEVARDIT JA –REITIT OPASTUKSINEEN, MERELLISET PISTÄYTYMISPAIKAT
- ✓ YMPÄRIVUOTINEN HOUKUTTELEVA POHJOINEN KOHDE LÄHIMATKAILUUN JA KANSAINVÄLISESTI
- ✓ MATKAILUN KEIHÄÄNKÄRJET – NALLIKARI JA RANTA-TOPPILAN SATAMA PORTTI OULUUN JA OULUSTA
- ✓ MATKAILIJOITA JA VIRKISTÄYTYJIÄ PALVELEVA RETKIEN LÄHTÖPAIKKA
- ✓ MERELLINEN MONIMUOTOINEN VIHHERKÄYTTÄVÄ, URBAANI YMPÄRISTÖ MUTTA MERELLINEN LUONTO NÄKYVÄ ALUEELLA HYVIN
- ✓ MERELLISEN KULTTUURIPERINNÖN VAHVA NÄKYMINEN



MERELLISIÄ AKTIVITEETTEJA JA RANNIKKOKULTTUURIA

- ✓ TARINOITA JA PALVELUITA
- ✓ MONIPUOLINEN LUONNONLÄHEISTEN MATKAILU- JA VIRKISTYS- AKTIVITEETTIEIN TARJONTA
- ✓ ASUKKAITA JA MATKAILIJOITA PALVELEVA ALUE
- ✓ HELPOSTI SAAVUTETTAVAT LUONTOMATKAILU JA -VIRKITYSALUEET
- ✓ MAISEMIEN HYÖDYNTÄMINEN
- ✓ LUONNONMUKAISUUS NÄKYVÄ EDELLEEN, RAKENTAMINEN EI HALLITSE
- ✓ VARJAKANSAAREN KULTTUURIPERINNÖN HYÖDYNTÄMINEN



visit
Oulu.fi

3. TULEVAISUUDEN MERIKAUPUNKI OULU

3.1 Visio merikaupunki Oulusta

Merikaupunki Oulun visiossa tuodaan esiin tulevaisuuden tahtotila: miltä merikaupunki Oulu voisi näyttää vuonna 2040?

Visiota on tarkasteltu eri toimijoiden näkökulmista. Miltä merikaupunki näyttää ja tuntuu tulevaisuudessa asukkaan näkökulmasta? Entä mitä matkailija tai vierailija voisi pohtia, kun tulee käymään Merikaupunki Oulussa vuonna 2040? Entä miten Merikaupunki Oulu näyttäytyy esimerkiksi elinkeinoelämän toimijan (yritys tms.) näkökulmasta? Kolmen kärkiteeman kautta on pyritty nostamaan esille keskeiset, läpileikkaavat kehittämisteemat. Visiokarttaan on puolestaan tuotu esiin keskeisiä tarpeita ja ideoita liittyen muun muassa luonnon- ja kulttuuriympäristöön, rakentamiseen, toimintoihin ja yhteystarpeisiin.

Asukasnäkökulmasta tulevaisuuden visiossa korostuu meren saavutettavuuden, näkyvyyden ja kokemuksen parantuminen sekä erilaisten merellisten palveluiden ja aktiviteettien tarjonnan kasvu. Matkailijanäkökulmasta tulevaisuuden Merikaupunki Oulussa näkyy erityisesti monipuoliset



”Merellisyys näkyy ja tuntuu,
sen haistaa, maistaa ja kuulee – Oulu ♥ Meri”

merelliset matkailupalvelut ja uudet merelliset yöpymisen mahdollisuudet. Toimijanäkökulmasta korostuvat sen sijaan uudenlaiset yhteistyön mahdollisuudet merellisten toimijoiden kesken sekä muun muassa vetovoimainen merellinen imago luomassa hyvää pohjaa merellisten palveluiden kysynnälle.

Vision kärkiteemat Merikaupunki Oulussa liittyvät meren näkyvyyteen ja saavutettavuuteen, keskeytyteen ja yhteistyöhön. Nämä toimivat jatkossa myös Merikaupunki Oulun yhteisinä tekemisen periaatteina.

Keskeisinä kehittämiskohteina mm. rantareitin ja Ranta-Toppilan satama-alueen kehittäminen tuovat uudenlaista merellisyyttä Ouluun. Merellisyyttä nostetaan esiin myös muun muassa keskustassa ja Torinrannassa. Merellisyys on vahva vetovimatekijä niin asukkaille kuin matkailijoillekin.

VISION KÄRKITEEMAT



Merellisyys on läsnä, näkyvä ja saavutettavissa

Merellisyys on Oulussa läsnä. Merimaisema ja merellisen luonnon kokemukset ovat kaikkien ulottuvilla. Merellisistä elämyksistä ja palveluista pääsee nauttimaan helposti.



Hyvinvoiva meri on merellisyyden ydin

Elinvoimainen meriympäristö on merellisyyden ydin. Hyvinvoiva meri on toimialojen elinehto, se edistää ihmisten hyvinvointia ja toimii vetovimatekijänä. Meriympäristöstä pidetään yhdessä huolta.



Merellisyys rakentuu yhteistyöllä

Merellisyyttä rakentaa tiivis toimijaverkko, jolla on yhteinen tavoite tehdä Oulusta entistä vetovoimaisempi merikaupunki. Julkinen ja yksityinen sektori toimivat sujuvalla yhteistyöllä.

MERIKAUPUNKI OULUN TARINALLINEN VISIO VUOTEEN 2040

ASUKKAILLE

Puhdas, monimuotoinen oululainen **meriluonto on läsnä ja näkyvä**. Oulu tarjoilee tunnelmaa ja mahtavia merimaisemia ammentaen merellisestä historiastaan.

Oulussa meri on kaikille helposti saavutettava osa elämää ympäri vuoden – sen äärellä voi myös asua. Upeat rantareitit ovat parasta Oulua, ja niitä pitkin pääsee maitse ja meritse helposti merellisiin kohteisiin.

Lukuisten käyntikohteiden ja elävien satamien lisäksi tarjolla erilaisille 'merenkävijöille' on paljon merellisiä aktiviteetteja ja palveluita vuokraveneistä ja ohjausta retkistä leijapurjehdukseen sekä jääpyöräilyyn.

Merelliset tapahtumat ilahduttavat ympäri vuoden. Oulun pohjoinen merellinen ilmapiiri vetää levollisuudellaan.

Oulussa merellisyys on kaikille saavuttavissa ja näkyvillä - Oulussa ei malta olla tutustumatta kaupungin merelliseen puoleen!



KUVAT: Pixabay

22

VIERAILIJOILLE

Oulu on **houkutteleva pohjoisimman Perämeren suurin vierailukohde**, jossa yhdistyvät saavutettava merellinen luonto, pohjoisuus ja rikas kulttuuri. Kaunis vesistöjen merikaupunki kutsuu virkistäytymään luonnonläheisyydellään ja vieraanvaraisuudellaan. Oulu toimii porttina **Perämeren matkailukohteiden verkostoon**.

Monipuolinen Oulu tarjoaa runsaasti vetovoimaisia, helposti saavutettavia **matkailupaketteja kaikille vuodenajoille**. **Merelliset majoituskohteet** houkuttelevat ja tarjolla on päiväretkiä upeisiin luontokohteisiin.

Ainutlaatuinen maankohoamisrannikko tunnetaan laajasti, ja maan ja **meren vuorovaikutus on nähtävillä**. Oulu tarjoaa houkuttelevan **pyöräilyä ja vesillä ja jäällä liikkumista yhdistävän reittiverkoston**, joka yhdessä digitaalisten alustojen kanssa kytkee merelliset palvelut toisiinsa.

Oulu tarjoaa houkuttelevan, helposti saavutettavan kattauksen merellistä luontoa ja kulttuuria ympärivuoden.



TOIMIJOILLE

Oulussa on **yhteen puhaltava, kehitysmuotoinen toimijaverkosto**. Julkinen ja yksityinen sektori toimivat yhteisellä ajatuksella kaupungin kehittymisen eteen rakentaen myös kansainvälistä yhteistyötä.

Leveysasteillaan kokoluokassaan ainutlaatuinen merikaupunki **luo erinomaisen kehittämisen ja kasvun alustan** monialaisille yritysverkostoille. Infra ja reitistöt ovat kunnossa ja Oulussa on hyvät yhteydet eri kulkutavoin.

Uudistunut merikaupunki ja vetovoimainen merellinen imago tuovat kaupunkiin niin matkailijoita kuin asukkaitakin sekä edellytyksiä liiketoiminnalle. Oulussa suhtaudutaan avoimesti uusiin ideoihin. Oulussa on yhdessä luotu helposti **saavutettava ja kestävä merellisten palveluiden ja asumisen verkosto**. Oulun merellinen ekosysteemi kytkee yhteen eri toimijoita matkailusta teknologiaan ja tutkimukseen.

Oulussa on yhteen hiileen puhaltava merellisten palveluiden laaja-alainen toimijaverkosto.





VISIO KARTALLA

Visiokartta kuvaa Merikaupunki Oulun tavoitetilaa vuonna 2040. Esiin on nostettu keskeisiä alue- ja yhteysmerkintöjä merellisen kehittämisen näkökulmasta. Ne käsittävät merellistä luontoa, rakennettua merellisyyttä, merellisiä toimintoja, palveluita ja yhteyksiä.

Vuonna 2040 Oulu on elävä merikaupunki, jonka ytimenä toimii suistoalue. Oulun satama linkittää kaupungin osaksi kansainvälistä meriliikenteen ja kaupankäynnin verkostoa sekä tarjoaa mahdollisuuksia risteilymatkailun kehittämiseen. Ranta-Toppilan satama-aluetta kehitetään kansainvälisen tason veneilyn ja merellisten palvelujen keskuksena.

Merellisen luonnon elinvoimaisuutta vaalitaan. Terveet ekosysteemit ja niiden tuottamat ekosysteemipalvelut tarjoavat hyvinvointia ihmisille ja ovat elintärkeitä merellisille elinkeinoille, kuten matkailulle. Luontoarvojen keskittymissä luonnon arvojen vaaliminen on erityisen tärkeää ja

alueiden käyttö sovitetaan niihin. Merellinen luonto tarjoaa virkistäytymistä ja elämyksiä eri puolilla Oulun rannikkoa. Merkittävät merelliset luontokohteet toimivat erityisinä vetovoimakohteina virkistystyksen kannalta. Meren rannat linkittävät Oulun laajempaan viher- ja virkistyskehään, mikä palvelee lajiston ja ihmisen liikkumista.



Rakennettu merellisyys linkittyy vahvasti Oulun pitkään merelliseen kulttuuriperintöön, jota hyödynnetään alueiden vetovoimatekijänä. Merellisen rakentamisen ja palveluiden ydinalueet tarjoavat merellisiä työnteon paikkoja ja vapaa-ajanasumista sekä muita merellisiä virkistys- ja matkailupalveluita. Satamat ja muut merelliset solmukohtat ja niiden tarjoamat palvelut mahdollistavat helpon liikkumisen mantereen ja meren välillä.



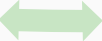
Merellisen matkailun huippukohteissa kiehtova kulttuuriperintö, merellinen luonto, elämykset sekä monipuoliset matkailupalvelut huokuttavat paikallisten lisäksi myös ulkomaisia matkailijoita.




Merellä tapahtuvat virkistystoiminnot on keskittyneet muutamalle keskeiselle merialueelle. Siellä on mahdollista harrastaa helposti erilaisia merellisen virkistäytymisen muotoja uinnista leijasurfaukseen ja melonnasta suppaukseen. Merikalastus on tärkeä virkistäytymismahdollisuus, ja ammattimaisena se tuottaa arvokkaan lisän alueen lähiruokatuotantoon.



Merikaupunki Oulun **merellinen reittiverkosto** mahdollistaa sujuvan liikkumisen mantereen ja meren välillä. Rantareitti nivoo yhteen erilaisten merellisten paikkojen verkoston mantereella ja merellä sekä näiden välillä. Se linkittyy luontevasti osaksi Oulun laajempaa virkistysverkostoa. Kiihinkijoki, Oulujoki ja Kalimenoja toimivat myös liikkumisen yhteyksinä. Ne ovat lisäksi merkittäviä ekologisia käytäviä.






MERIKAUPUNKI OULU, VISIO 2040

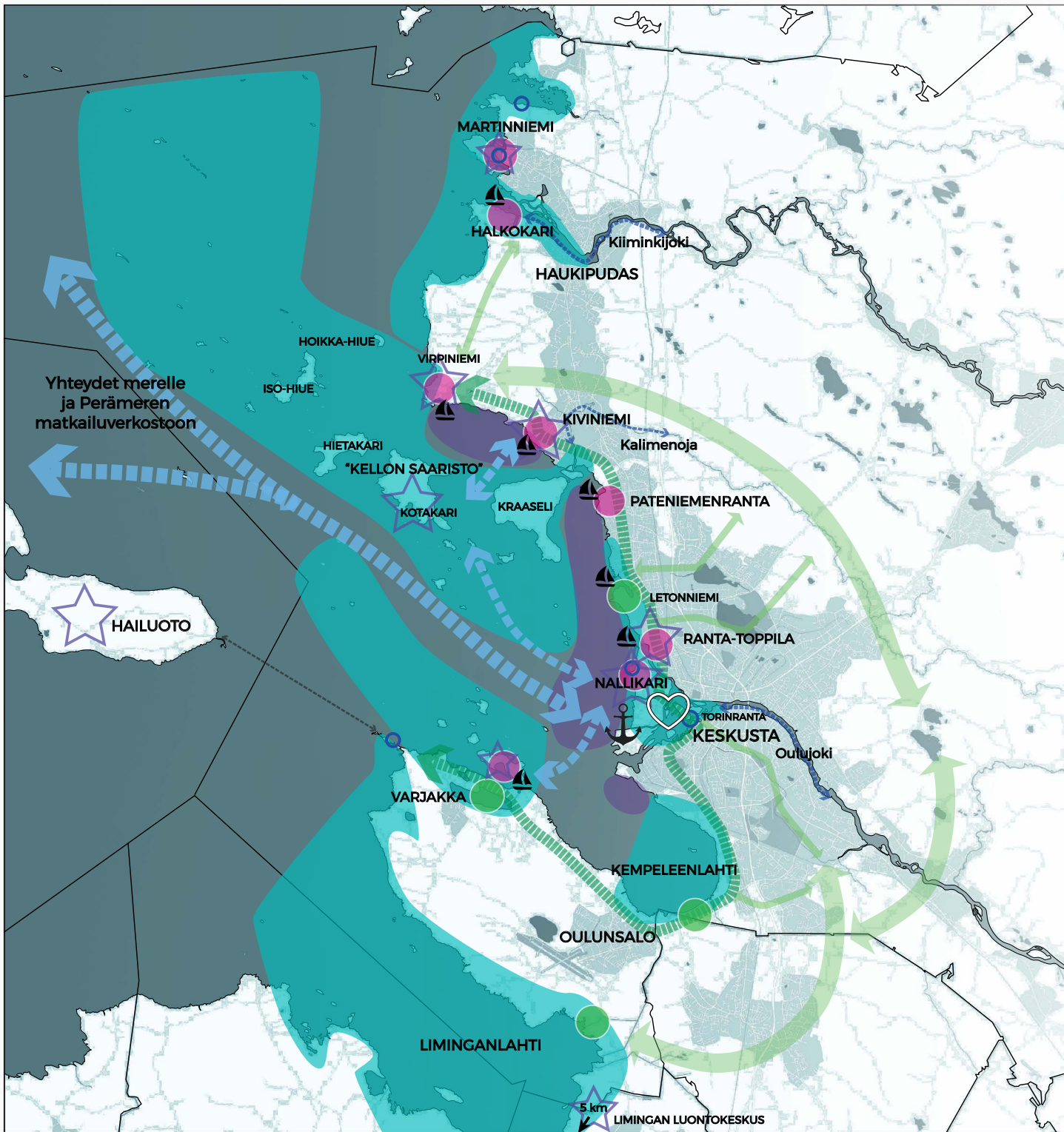
-  Oulujoen suisto
-  Oulun satama

- MERELLINEN LUONTO**
-  Merellisen luontoarvojen keskittymä
-  Keskeinen merellinen luontokohde
-  Viher- ja virkistyskehä

- RAKENNETTU MERELLISYYS**
-  Merellisten palveluiden ja rakentamisen ydinalue
-  Keskeinen satama
-  Muu merellinen solmukohta

- TOIMINNALLINEN MERELLISYYS**
-  Virkistystoimintojen keskittymä merellä
-  Merellisen matkailun huippukohta

- MERELLISET YHTEYDET**
-  Rantareitin yhteystarve
-  Saavutettavuuden kehittämistarve
-  Jokiyhteys, toiminnallinen ja ekologinen
-  Yhteys viher- ja virkistyskehälle ja -verkostoon
-  Hailuodon kiinteä yhteys



0 5 10 km



3.2 Merelliset teemat ja kehittämisperiaatteet

MERELLINEN LUONTO

Oulun rannikkoseudulle leimallinen ominaispiirre on jatkuvasti maisemaa muokkaava maankohoaminen. Maankohoamisen myötä alavilla rannoilla paljastuu jatkuvasti uutta maata, jonka myötä kasvillisuus vaihtuu sisämaahan päin kuljettaessa rantaniityistä pajukoiksi, lepikoiksi, koivuvaltaisiksi metsiksi ja siitä edelleen kuivemmiksi kangasmetsiksi. Nämä niin kutsutut primäärisuknessiometsät ovat lajistollisesti monimuotoisuuden keitaita. Sellaisia ovat mm. Haukiputaalla Kallionokka, Laitakari ja Rivinnokka, Kalimeenojan suisto, kanta-Oulussa Taskisenperän rannat, Letonniemen ja Taskilan suojelemattomat rantametsät sekä Hietasaaren länsi-, itä- ja etelärannat.

Mereen laskevat voimakkaasti muokattu Oulujoki ja luonnontilaisen kaltainen Kiiminkijoki. Rannikko ja jokisuistot ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden keskittymiä Oulussa. Rannikolle sijoittuu runsaasti erilaisia suojelualueita. Matalat lahdet ja rannat ovat linnustoltaan rikkaita. Vedenalaisen monimuotoisuuden huippukohtia löytyy erityisesti matalista lahdista.

Oulun edustan merialueen ekologinen tila on tyydyttävä. Tilaa heikentävät jokien kuljettamat, mm. maa- ja metsätaloudesta peräisin olevat ravinteet sekä asutus ja teollisuus. Ilmastonmuutoksen ennakoitaan aiheuttavan muutoksia luonnon olosuhteisiin. Esimerkiksi rankkasateiden ja

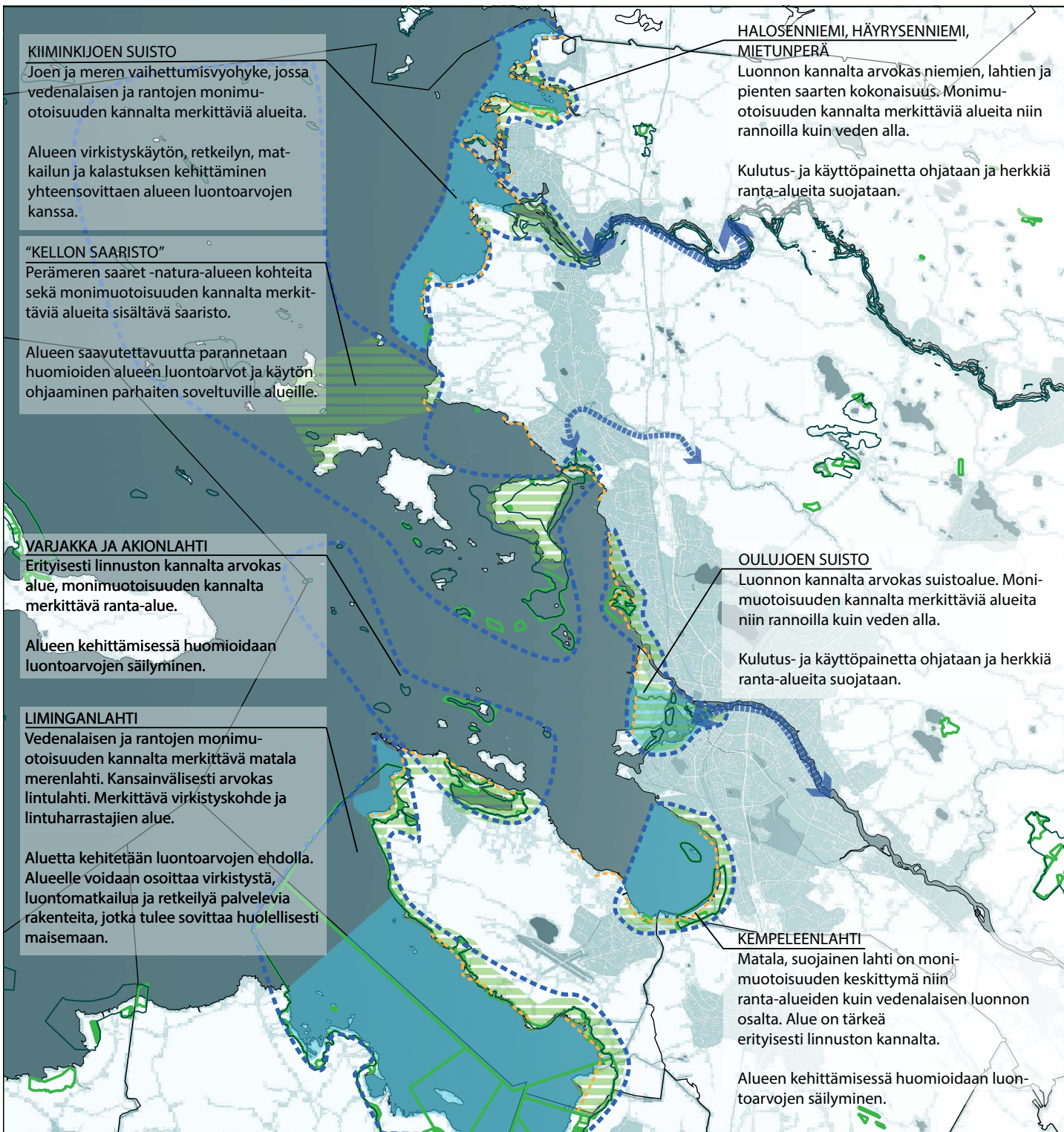
tulvien arvioidaan lisääntyvän sekä lumipeitteisen ajan lyhenevän.

Monimuotoinen lajisto on yleensä kestävämpi suhteessa muutoksiin. Monimuotoinen merellinen luonto on myös ihmisen hyvinvoinnin lähde ja se tarjoaa hienoja mahdollisuuksia virkistämiseksi. Useat elinkeinot, kuten kalastus ja merellinen matkailu, ovat riippuvaisia elinvoimaisuudesta meriympäristöstä. Luonnon elinvoimaisuuden vaaliminen ja vahvistaminen ovatkin avainasemassa hyvinvoinnin mahdollistamiseksi myös tulevaisuuden Merikaupunki Oulussa.

Lähteitä:

Oulun seudun ympäristön tila 2014

Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus, VILMO-suunnitelma



KIIMINKJOEN SUISTO
 Joen ja meren vaihtumisvyöhyke, jossa vedenalaisen ja rantojen monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita.
 Alueen virkistyskäytön, retkeilyn, matkailun ja kalastuksen kehittäminen yhteensovitettuna alueen luontoarvojen kanssa.

"KELLON SAARISTO"
 Perämeren saaret -natura-alueen kohteita sekä monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita sisältävä saaristo.
 Alueen saavutettavuutta parannetaan huomioiden alueen luontoarvot ja käytön ohjaaminen parhaiten soveltuville alueille.

VARJAKKA JA AKIONLAHTI
 Erityisesti linnuston kannalta arvokas alue, monimuotoisuuden kannalta merkittävä ranta-alue.
 Alueen kehittämisessä huomioidaan luontoarvojen säilyminen.

LIMINGANLAHTI
 Vedenalaisen ja rantojen monimuotoisuuden kannalta merkittävä matala merenlahti. Kansainvälisesti arvokas lintulahti. Merkittävä virkistyskohde ja lintuharrastajien alue.
 Aluetta kehitetään luontoarvojen ehdolla. Alueelle voidaan osoittaa virkistystä, luontomatkailua ja retkeilyä palvelevia rakenteita, jotka tulee sovittaa huolellisesti maisemaan.

HALOSENNIEMI, HÄYRYSENNIEMI, MIETUNPERÄ
 Luonnon kannalta arvokas niemien, lahtien ja pienten saarten kokonaisuus. Monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita niin rannoilla kuin veden alla.
 Kulutus- ja käyttöpainetta ohjataan ja herkkiä ranta-alueita suojataan.

OULUJOEN SUISTO
 Luonnon kannalta arvokas suistoalue. Monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita niin rannoilla kuin veden alla.
 Kulutus- ja käyttöpainetta ohjataan ja herkkiä ranta-alueita suojataan.

KEMPELEENLAHTI
 Matala, suojaan lahti on monimuotoisuuden keskittymä niin ranta-alueiden kuin vedenalaisen luonnon osalta. Alue on tärkeä erityisesti linnuston kannalta.
 Alueen kehittämisessä huomioidaan luontoarvojen säilyminen.

MERELLINEN LUONTO

MERELLISTEN LUONTOARVOJEN VYÖHYKE
 Vyöhykkeet sisältävät merkittäviä luontoarvoja ja erilaisia suojelualueita. Luonto- ja suojeluarvojen säilyminen varmistetaan toimintojen suunnittelussa. Vyöhykkeitä kehitetään myös virkistäytymisen, retkeilyn ja luontomatkailun alueina. Toimintoja ohjataan niille parhaiten soveltuville alueille. Herkimpien alueiden voimakasta käyttöä vältetään.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN JA UHANALAISTEN LAJIEN KESKITTYMÄT
 Vyöhyke sisältää monimuotoisuuden ja uhanalaisten lajien keskittymät. Merellisten toimintojen suunnittelussa huomioidaan vyöhykkeen sisältämät luontoarvot.
(Aluerajaukset yleistettynä Oulun viherverkosto ja luonnonmonimuotoisuus -suunnitelma)

MERKITTÄVÄT VEDENALAISET LUONTOARVOT
 Merkittäviä vedenalaisen luonnon arvoja sisältävät alueet, jotka muodostavat potentiaalisia ekosysteemipalveluiden tuotantoalueita. Alueiden käyttöä kehitettäessä otetaan huomioon vedenalaisten elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen.
(Aluerajaukset Suomen merialuesuunnitelma 2030 luonnos)

VAPAA RANTAVIIVA
 Meren ranta, johon on vapaa pääsy. Vapaata rantaviivaa vaalitaan. Kulku rannalle mahdollistetaan soviteltuvissa kohdissa.
(Tiedot: Oulun viherverkosto ja luonnonmonimuotoisuus -suunnitelma)

NATURA-ALUE *(Latauspalvelu LAPIO, aineiston lähde SYKE, ladattu 03/2020)*

LUONNONSUOJELUALUE *(Latauspalvelu LAPIO, aineiston lähde: Metsähallitus, ladattu 03/2020)*

0 5 10 km



Merellisen luonnon kehittämisperiaatteet

1) Merellinen luonto ja sen vaaliminen huomioidaan kaikessa toiminnassa ranta- ja merialueilla.

- Merellisen luonnon ominaispiirteiden ja arvojen huomiointi on lähtökohtana kaikessa merelliseen ympäristöön sijoittuvassa toiminnassa. Ominaispiirteiden ja arvojen muutokseen vaikuttavat tekijät tunnistetaan ja heikentäviä tekijöitä pyritään hillitsemään.
- Merellisiä toimintoja pyritään yhteensovittamaan luonnonympäristön lähtökohtiin kohdistamalla erilaisia toimintoja niille parhaiten soveltuville alueille. Hiljaisuus ja pimeys ymmärretään arvoina, joita pyritään säilyttämään soveltuvilla alueille.
- Luonnon elinvoimaisuutta pyritään myös vahvistamaan. Keinoina voivat olla esimerkiksi ekologisen ennallistamisen hankkeet, perinnebiotooppien hoito ja maisemarakentamisen keinot.
- Kaikki meriluontoon vaikuttavat toimijat pyrkivät osaltaan vaalimaan meriympäristön tilaa.

2) Ilmastomuutosta hillitään ja siihen sopeudutaan.

- Merelliseen ympäristöön rakennettaessa ja merellisissä toiminnoissa edistetään vähähiilisiä ratkaisuja.
- Ilmastomuutoksen myötä säiden ääri-ilmiöiden, kuten rankkasateiden ja tulvien, arvioidaan lisääntyvän. Alueiden käytössä varaudutaan muuttuviin olosuhteisiin.
- Ranta-alueiden käytössä huomioidaan tulvariskialueet.
- Runsastuvan sateisuuden ennakoitaan lisäävän maa-alueilta tulevaa valuntaa ja samalla lisäävän ravinteiden huuhtoutumista ja rehevöitymistä. Näitä riskejä hillitään vesiensuojelun keinoilla, kuten riittävillä suojavyöhykeillä ja hulevesien käsittelyllä.
- Monimuotoisuus lisää ekosysteemien vastustuskykyä muuttuvissa olosuhteissa. Eliöstön monimuotoisuutta on tärkeää ylläpitää ja mahdollisuuksien mukaan vahvistaa.

Ranta-alueiden monimuotoisuutta voidaan vahvistaa esimerkiksi tukemalla kasvilajiston monipuolisuutta. Vieraslajien leviäminen tulee estää.

3) Merellistä luontoa ja maisemaa pääsee helposti kokemaan.

- Pohjoinen maankohoamisrannikko toimii vetovoimatekijänä. Maankohomisilmiötä pyritään tuomaan esille.
- Erilaiset merelliset ympäristöt ovat helposti saavutettavissa. Kattavat reitistöt ja merellisten paikkojen verkosto mahdollistavat luonnon kokemista.
- Rantojen maisemakuvaa avataan maisemahoidollisilla keinoilla luontoarvoja huomioiden ja niitä vahvistaen.

RAKENNETTU MERELLISYYS

Merellä ja joilla on ollut keskeinen merkitys jo kivikaudella pysyvän asutuksen muodostuessa elinkeinojen kannalta tärkeisiin solmukohtiin isojen jokien suistoalueille. Oulujoen suistossa on asuttu jo vähintään 6000 vuotta. Asutus vahvistui rannikon kylissä viimeistään 1400-luvulla ja alkoi vähitellen levittäytyä jokien varsiin. Kaupunki perustettiin vuonna 1605 Oulujoen ja meren yhtymäkohtaan.

Kaupunki kehittyi pitkään suiston ääressä. Sotien jälkeen kaupunkirakenne levisi aiemmin rakentamattomille esikaupunkialueille. Merellisiä kaupunginosia on rakentunut ranta-alueiden käytön muuttuessa, teollisuuden ja satama-alueiden siirtyessä uuteen käyttöön. 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa ovat rakentuneet esimerkiksi Meri-Toppila ja Toppilansaari. Uusimpina merellisen rakentamisen alueina ovat kehittyössä Ranta-Toppila ja Pateniemi.

Oulun perinteiset elinkeinot, kuten kalastus, laivanrakennus ja merenkulku, tervanpoltto, saha- ja paperiteollisuus sekä vesivoimalaitokset, näkyvät

vahvasti merellisessä rakennetussa ympäristössä. Halkokarin ja Kiviniemen kalasatamat pienine kala- ja venevajoineen kertovat kalastuselinkeinoista. Rannikolle sijoittuneet sahat ja niiden ympärille kehittyneet sahakylät muodostavat useita arvokkaita kulttuuriympäristöjä, esimerkiksi Halosenniemeen, Martinniemeen, Pateniemeen ja Varjakkaan. Merellisestä historiasta kertovat myös useat merenkulkuun liittyvät rakennukset kuten Snellmanin suvun talo ja Hannala-huvila, sekä merellistä historiaa käsittelevät museot esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan museo.


Oulusta löytyy useita historiallisia merimerkkejä. Oulun kaupungin edustalla sijaitsee Laitakarin tunnusmajakka eli pooki, joka rakennettiin purjeiden huippukaudella 1850-luvulla. Lähes yhtä vanha on Kriisin pooki Haukiputaan saaristossa. Molemmat ovat osia Perämeren rannikon puisten pookien ketjusta, joka on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen liikennehistoriallinen kokonaisuus. 1930-luvulla rakennettuja betonisia loistoja ovat mm. Santosenkari, Luodematala, Keski-Hiuvet, Kropsu ja Länsiletto.

Merikaupunki Oulun rantoja kiertävä rantareitti ja merellisten kohteiden helminauha muodostavat tulevaisuudessa Oulun rakennetun merellisyyden ytimen. Rantareitti sitoo yhteen monipuolisen paikkojen verkoston, kulttuuriperintökohteista, uudempiin rakennettuihin alueisiin, virkistystä ja matkailua palvelevista kohteista luonnonympäristöihin. Merelliset ympäristöt tarjoavat hienoja mahdollisuuksia virkistäytymiseen, vapaa-ajan viettoon ja matkailuun sekä niihin liittyvään laadukkaaseen rakentamiseen.


Tulevaisuuden merellinen rakentaminen, niin rakennukset kuin erilaiset rakenteet, mahdollistavat merellisyyden kokemista. Merellinen rakentaminen sovitetaan huolella maisemaan, paikan lähtökohdat ja arvot huomioiden. Laadukas merellinen rakentaminen vahvistaa Merikaupunki Oulun identiteettiä.


Lähteitä:
Oulun arkkitehtuuriohjelma
Oulun kulttuuriympäristöohjelma 2013
<https://www.ouka.fi/oulu/luuppi/kierikkikeskus>


RAKENNETTU MERELLISYYS


 KEHITETTÄVÄ MERELLISEN RAKENTAMISEN KÄRKIKOHDE
Olemassa olevien kohteiden merellistä toiminnallisuutta ja rakentamista kehitetään lähtökohtana kunkin paikan merelliset ominaisuudet.


Rakentamisen tyyppi:

 MERELLINEN ASUIN- / TYÖPAIKKA- / PALVELUALUE
Aluetta kehitetään merellisenä asuin-, työpaikka ja palvelualueena. Merellisyyttä pyritään vahvistamaan alueen rakentamisessa.

 MERELLINEN MATKAILUALUE
Aluetta kehitetään merellisenä matkailukohteena. Kohteissa pyritään mahdollistamaan entistä monipuolisempia merellisen matkailun palveluita ml. majoittumisen mahdollisuudet.

 MERELLINEN RAKENNETTU KULTTUURIPENTÖ-ALUE
Alue sisältää merkittäviä merellisen kulttuuriperinnön arvoja, joita vaalitaan alueiden kehittämisessä. Kulttuuriperintöä hyödynnetään alueiden vetovoimatekijöinä.

 MERELLISYYTEEN LIITTYVÄ KESKUS
Keskus, jossa merellisyyttä voidaan hyödyntää lisäarvona rakentamistavassa, julkisessa ympäristössä sekä matkailun ja palveluiden kehittämisen yhteydessä.

 RANTAREITIN YHTEYSTARVE
Rantareitti mahdollistaa merellisten ympäristöjen saavutettavuuden. Rantareittiä kehitetään huomioiden ranta-alueiden ominaisuudet.

0 5 10 km



MARTINNIEMI
Sahan rappioromanttinen kulttuuri-perintö matkailun vetonaulaksi. Kylämäisen rakentamisen ja majoitustoiminnan kehittäminen. Kurtinhaudan sataman kunnostaminen.

ERVASTINRANTA - SANTAHOLMA
Rivinokan virkistysrakenteiden kehittäminen. Santaholman palveluiden kehittäminen.

VIRPINIEMI
Merellisyyden esiintuominen matkailupalvelu- ja virkistysrakentamisessa. Merimaisemaa hyödyntävä majoitusrakentaminen.

PATENIEMENRANTA
Merellisten arvojen, rantaviivan ja meren saavutettavuuden huomioiminen rakentamisessa. Rantabulevardi Sun-Set Street. Saha- ja tehdashistoria.

NALLIKARI - HIETASAARI
Merellisyyden kehittäminen virkistys- ja vapaa-aikarakentamisessa. Hietasaaren huvila-alueen, tanssilavan ja Johteensalmen kehittäminen.

VARJAKKA
Sahan kulttuuriperintö matkailun vetonaulaksi. Veneilyn ja vesibussien ja merellisten elämysten kohde.

HAUKIPUDAS
Jokivarren rakentamisen merellinen toteuttaminen. Merellisten aiheiden esiin tuominen julkisissa ympäristöissä materiaalien / taiteen avulla.

KIVINIEMI
Vahvistetaan Kiviniemen roolia merellisenä solmukohtana ja satamana.

RANTA-TOPPILA
Merikaupunki Oulun uusi lippulainakohde. Merellisen satama- ja telakkaperinteen huomioiminen uudisrakentamisessa. Meren saavutettavuus, maisema ja elävä meritaso. Venesataman kehittäminen kansainväliseen tasoon.

KESKUSTA
Merellisen rakennusperinnön vaaliminen. Rantaviivan saavutettavuus, elävän rantavyöhykkeen toteuttaminen. Merellisten aiheiden esiin tuominen julkisissa ympäristöissä materiaalien / taiteen avulla.

OULUNSALO
Merellisyyden esiin tuominen matkailupalvelurakentamisessa, lentokentällä, hotelleissa ja julkisessa ympäristössä.

Rakennetun merellisyyden kehittämisperiaatteet

- 1) **Merellisyys on osa Oulun kaupunkirakennetta ja sen roolia pyritään vahvistamaan.**
 - Merellisiä rakennettuja ympäristöjä kehitetään erityisesti virkistys- ja matkailurakentamisen osalta.
 - Merellisyys näkyy ja sitä hyödynnetään teemana rakennetussa ympäristössä myös muualla kuin ”rantaviivalla”. Viitteitä merellisyydestä voidaan viedä esimerkiksi julkisten rakennusten yhteyteen. Merellisyys näkyy myös Oulun keskustassa
 - Merellisyyden kokemista ja merellisiin ympäristöihin pääsyä edistetään kehittämällä merellisten paikkojen ja reittien verkostoa. Pyritään mahdollistamaan merellisyyden kokeminen, niin rakennetuissa kuin luonnontilaisen kaltaisissa ympäristöissä esimerkiksi erilaisten viipymistä ja viihtymistä mahdollistavien, meren äärelle sijoittuvien rakenteiden avulla.
 - Kartoitetaan potentiaalisia paikkoja mm. rohkeille merellisen rakentamisen kokeiluille: liikuteltavat pienimuotoiset vapaa-aanasumisen paikat ja etätyöskentelyn tilat merellä / meren äärellä.
- 2) **Rakentaminen merelliseen ympäristöön ja ranta-alueille tehdään harkiten.**
 - Merellisen ympäristön arvot ja olosuhteet huomioidaan eri suunnittelutasoilla. Toimintoja pyritään sijoittamaan niille parhaiten soveltuville alueille vaalien esimerkiksi vapaita rantoja sekä luonto- ja maisema-arvoja.
 - Rantavyöhykkeelle rakennettaessa huomioidaan merellisyyden potentiaalit, arvot ja reunaehdot. Tunnistetaan kohdekohtaiset merelliset olosuhteet, mikroilmasto, tuulisuus, maisema-arvot ja rannan ominaispiirteet. Ne huomioidaan rakennusten suunnittelussa ja toteutuksessa kuten suuntaamisessa, rakenteissa, aukotuksessa, ulkoalueissa, laitureissa, rantamuureissa jne.
 - Merellisiin ympäristöihin sijoitettavat rakenteet ovat laadukkaita, tunnistettavia ja paikkaan sopivia. Ranta-alueiden rakenteet voidaan toteuttaa tunnistettavalla tyylillä hyödyntäen mereen liittyviä aiheita tai merellisen historian muistumia.
- 3) **Rakennettua merellistä kulttuuriperintöä vaalitaan, kehitetään ja tuodaan esille.**
 - Kulttuuriperintöä hyödynnetään alueiden vetovoimatekijöinä. Merellisen kulttuurin eri puolia, kuten sahaperintöä, kalastusperintöä ja historiallisia aluksia tuodaan esille.
 - Kulttuuriperintökohteiden käyttöä ja saavutettavuutta kehitetään. Useat kulttuuriperintökohteet ovat kiinnostavia matkailun ja virkistuksen näkökulmasta. Kulttuuriperintökohteissa uudet käyttötarpeet sovitetaan kulttuuriympäristön arvojen kanssa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
 - Historiallisia ympäristöjä ja rakennuksia nostetaan kaupunkikuvassa esille ja niitä kehitetään kiinnostavina ja aktiivisina paikkoina mahdollisuuksiensa mukaan.

TOIMINNALLINEN MERELLISYYS

Toiminnallinen merellisyys pitää sisällään erilaisia mereen liittyviä aktiviteetteja, palveluita ja toimintoja. Merikaupunki Oulu tavoitesuunnitelman toiminnallisen merellisyyden painopisteenä ovat erityisesti virkistys- ja matkailutoiminnot sekä elinkeinoelämän näkökulmat.

Oulun monet perinteisistä elinkeinoista kuten kalastus, laivanrakennus, merenkulku ja sahateollisuus ovat liittyneet mereen ja merellisiin ympäristöihin. Alueen ensimmäiset asukkaat elivät jo kivikaudella vahvasti merestä ja merellä. Kierikkikeskuksessa voi konkreettisesti eläytyä paleomerelliseen elämäntapaan.

Merelliset ympäristöt ovat toimineet jo pitkään tärkeinä virkistytymisen paikkoina. Esimerkiksi Hupisaari ja Hietasaari olivat suosittuja va-

paa-ajan viettopaikkoja jo yli sata vuotta sitten. Hiekkarantojen rooli virkistytymisessä ja matkailussa on ollut jo pitkään tärkeä. Oulun keskeisestä Nallikarin hiekkarannasta tuli yleinen uima- paikka jo 1940-luvulla.

Tulevaisuuden Merikaupunki Oulussa virkistys ja matkailu ovat keskeisiä merellisiä toimialoja. Virkistykseen ja matkailun kehittämisessä korostuu saavutettavuus ja kattavan ympärivuotisen merellisen reitistön ja siihen liittyvien paikkojen ja palveluiden kehittäminen. Oulun seutu on erinomaista aluetta lintujen tarkkailuun ja lintu- tornien verkostoa kehitetään. Merellinen reitistökokonaisuus mahdollistaa erilaisia liikkumisen muotoja eri vuodenaikoina. Se tarjoaa merellisiä kokemuksia – luontoa, kulttuuria, historiaa ja tarinoita.

Merellistä matkailua kehitetään yhteistyössä Oulun yksityisen ja julkisten toimijoiden, lähikuntien ja Perämeren matkailuverkoston kanssa. Tulevaisuudessa Oulu on vahvasti tunnettu suistonsa lisäksi myös ikivanhasta ja edelleen kehittyvästä merellisyydestään.

Kalastuksella on pitkä historia Oulussa ja kalastuksen mahdollisuuksia tulee vaalia tulevaisuudessaakin. Kellon Kiviniemessä kalastusta harjoitetaan edelleen ympärivuotisena elinkeinona. Kalastusperinteen vaaliminen ja lähiruoantuotannon mahdollistaminen merikaupunki Oulussa on tärkeää. Kestävästi tuotettu kala ja sen tarjoaminen esimerkiksi alueen ravintoloissa toimii lähiruokaan liittyvänä vetovoimatekijä. Samalla kestävä kalastus poistaa ravinteita ja auttaa osaltaan pitämään Itämeren kunnossa.

Lähteet:

Oulun kulttuuriympäristöohjelma 2013

MARTINNIEMI
 Vahvistetaan alueen imagoa merellisenä tapahtumien ja kulttuurihistoriallisena kylämäisenä virkistys ja asuinalueena. Kehitetään alueen saavutettavuutta erityisesti Oulun keskustasta käsin maitse ja meritse

VIRPINIEMI
 Vahvistetaan nykyisen harrastus ja retkeily-alueen linkittymistä merellisyyteen

"KELLON SAARISTO"
 Tuodaan saaristo saavutettavaksi ja merellisen Oulun yhdeksi virkistys- ja matkailukohteeksi

Yhteydet merelle ja Perämeren matkailuverkostoon

KESKUSTAN LÄHEINEN PALVELUKESKITTYMÄ
 Vahvistetaan merellisten palveluiden näkyvyyttä ja tarjontaa osana Merikäupunki Oulun verkoston kokonaistarjontaa. Luodaan Ranta-Toppilan satama-alueesta uusi merellinen olohuone. Tuodaan merellistä toiminnallisuutta esiin jo keskustassa.

VARJAKKA JA LAUTTARANTA
 Vahvistetaan yhteistyöllä Varjakan sahan ainutlaatuista merellistä kulttuuriympäristöä ja sen tarjontaa osana palvelu- ja aktiviteettikeskittymien verkostoa ja yhtenä keskeisenä matkailun huippukohteena.

KIVINIEMI
 Kiviniemen kalastajakylän ainutlaatuisen aktiivisen kalastusperinteen vaaliminen. Kiviniemeä kehitetään palveluiltaan monipuolisena alueena huomioiden myös infrastruktuurin kehittämistarpeet

UUDET POTENTIAALISET MERELLISYYDEN PAIKAT
 Hyödynnetään rohkeasti uusia potentiaalisia sijaintimahdollisuuksia merellisille virkistyspalveluille ja muille palveluille sekä merellisyden kokemisen paikoiksi esim. Oritkari, Kempeleen lahti, Liminganlahti, Kellon saaristo, Meri-Toppila, Taskila Merellisyys esiin myös esim. lentokentällä, hotelleissa ja muissa toiminnoissa julkisessa ympäristössä

KEMPELEENLAHTI JA LIMINGANLAHTI
 Monipuolistetaan merellisiä luonnonläheisiä aktiviteettimahdollisuuksia. Kytetään tarjonta entistä vahvemmin keskustan palvelutarjontaan



MERELLISTEN PALVELU- JA AKTIVITEETTIKESKITTYMIEN VERKOSTO
 Verkostoa kehitetään kokonaisuutena toisiaan täydentävinä palvelu- ja aktiviteetti sekä maalla sijaitsevien virkistystoimintojen keskittyminä erilaisilla painopisteillä. Ruori kuvaa tulevaisuuden palvelu- ja aktiviteettikeskittymien laajempia kehittämisalueita (Keskusta-Nallikari-Hietasaari-Ranta-Toppila sekä Kellon saaristo-Kiviniemi-Virpiniemi)



MERELLISEN MATKAILUN HUIPPUKOHTTEET
 Matkailun huippukohteita merellisissä ympäristöissä kehitetään erityisesti merellisyyteen kautta.



LUONTOKOHTTEET, esim. lintutornit
 Kohteita kehitetään virkistys- ja luontomatkailun kohteina. Lintutornien ja muita virkistystä palvelevia rakenteita kehitetään luontoarvot huomioiden.



MERELLISTEN VIRKISTYSTOIMINTOJEN KESKITTYMÄT MERELLÄ (ks visiokartta)



KALASTUSALUEET (Suomen merialuesuunnitelma 2020)



SAAVUTETTAVUUDEN KEHITTÄMINEN
 tulevaisuuden yhteistarve merellisten palvelu- ja aktiviteettikeskittymien välillä



RANTAREITTIIEN YHTEYSTARVE
 Rantareitistön kehittäminen mahdollisuuksien mukaan.



MELONTAREITTIIEN VERKOSTO
 Oulun suistoalueen ja Nallikarin melontareitistö laajentaminen Kempeleenlahdelle, pohjoiseen Virpiniemen alueelle ja Kellon saaristoon



PYÖRÄILYN PÄÄREITIT
 Olemassa olevan pyöräilyn pääreittien kytkeminen mahdolliseen rantareitistöön



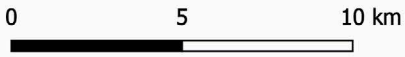
TOIMINNALLINEN MERI-JOKI -YHTEYS
 Mahdollistetaan meren ja joen toiminnallinen yhteys



KESKEISET SATAMAT
 Kohteiden kehittäminen satamaverkoston keskeisinä kohteina, ja muun virkistys- ja merellisyden kokemisen paikkoina



MUUT MERELLISET SOLMUKOHDAT
 Pienempien satamien ja rantautumispaikkojen kehittäminen mahdollistaen merellisen virkistytymisen



Toiminnallisen merellisyyden kehittämisperiaatteet

1) Merellisten kohteiden ja elämysten saavutettavuutta edistetään.

- Ympärivuotista merellistä reittiverkostoa kehitetään kokonaisuutena niin maalla kuin merellä ja näiden välillä. Luodaan Ouluun mahdollisimman kattava satamia yhdistävä ja helposti saavutettava rantareitistö tauko- paikkoineen mahdollisuuksien mukaan mm. kävelijöille ja pyöräilijöille. Kytetään merellinen reittiverkosto nykyiseen reittiverkostoon kuten pyöräilyn pääreitteihin ja linkitetään vahvasti jokiyhteyksiin. Reittiverkoston kehittämisessä huomioidaan myös moottorikelkka-reitistö ja selvitetään mahdollisuutta ulottaa reitistöä merenrantaan. Tällä hetkellä virallinen reitistö ei ulotu ranta-alueelle.
- Vesille pääsyä helpotetaan huomioiden myös käyttäjät, joilla ei ole omaa venettä. Kehittämisessä huomioidaan uudet liikkumisen välineet ja älyliikenne sekä jakamistalous.
- Monipuolista satamien- ja rantautumipaikkojen verkostoa kehitetään. Profiloidaan satamia toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi, luodaan

mahdollisuuksia satamien palvelutason nostamiselle ja niiden kehittämiseksi osin myös virkistys- ja matkailukeskittymiksi.

- Merellisten palveluiden ja kohteiden saavutettavuutta kehitetään myös digitaalisesti ja mm. opastuksen osalta. Tarkastellaan voisiko Merikaupunki Oulun oma merellinen opastussymboli ja opastustapa parantaa myös saavutettavuutta. Tuodaan selkeä opastus merellisiin kohteisiin esiin Oulun keskustaan/torin rantaan. Saavutettavuutta ja merellistä imagoa vahvistetaan ja tehdään näkyvämmäksi myös kytkemällä se vahvemmin Oulu-brändiin (brändi asukkaille, matkailijoille ja elinkeinoelämälle).

2) Ympäristövuotisia merellisiä virkistyspalveluita kehitetään monipuolisesti ja verkostomaisesti.

- Virkistysmahdollisuuksia ja matkailupalvelujenverkostoa kehitetään kokonaisuutena toisiaan täydentävinä palvelu- ja aktiviteetti sekä maalla sijaitsevien virkistystoimintojen

keskittyminä erilaisilla painopisteillä (mm. merellinen majoitus ja ruoka, aktiviteetit, virkistyskohteet ja reitit, merelliset työnteon paikat). Verkostoon kytketään myös merellisyyteen linkittyvät sisämaan kohteet kuten Kierikkikeskus, lentoasema ja keskustan palvelut. Kehittämisessä huomioidaan esimerkiksi erilaiset vesiliikuntalajit, retkeily- ja luonnontarkkailu, lintutornit, melonta, kalastus, retkiluistelu, jääpyöräily, talvisurffausta, lumija jäärakentaminen, maastopyöräily, erilaiset vauhtilajit sekä porot ja koiravaljakot.

- Toimintoja sijoitetaan niille parhaiten soveltuville alueille huomioiden alueiden arvot ja ominaispiirteet. Luodaan rohkeasti mahdollisuuksia eri toimijoille tarjota merellisiä myös matkailullisesti erityisen kiinnostavia aktiviteetteja kuten jääkävelyt, jääladut, jääpyöräily, napakelkka, merelliset elämykselliset saunakokemukset ja uiminen (ml. talviuinti), merelliset pop up kahvilat ja nuotiopaikat. Merellisyyden kehittämisessä haetaan ideoita myös muista merellisistä kaupunkikohteista.

3) Merellisyyttä hyödynnetään Oulun matkailun vetovoimatekijänä ja merellisen matkailun mahdollisuuksia rakennetaan yhteistyössä.

- Matkailun kehittämisessä hyödynnetään merellisen Oulun vetovoimatekijöitä, kuten maankohoamisrannikon maisemaa ja luontoa (mm. vesi, saaret, jää, merituuli), merellistä kulttuuriperintöä ja historiaa (mm. sahayhdyskunnat ja Kierikki) sekä eri vuodenaikoja.
- Eri toimijoiden kanssa yhteistyössä kehitetään merellisiä, helposti saavutettavia virkistys- ja matkailupalveluita.
- Oulun toimii porttina Perämeren matkailukohteiden verkostoon. Perämeren matkailuverkoston toimintaa edistetään yhteistyössä eri alueiden toimijoiden kanssa (esim. lähi-kuntien Hailuodon ja Limingan toimijat).

4) Kalastuselinkeinon elinvoimaisuutta vaalitaan

- Kalastuselinkeinon elinvoimaisuutta sekä sen roolia lähiruoan tuotannossa ja tarjonnassa vahvistetaan.
- Kalastuselinkeinon kannalta keskeistä on Kiviniemen kalastajakylän ainutlaatuisen aktiivisen kalastusperinteen vaaliminen. Kiviniemeä kehitetään palveluiltaan monipuolisena alueena huomioiden myös infrastruktuurin kehittämistarpeet.

An aerial photograph of a lakeside resort. The scene features a large body of water on the left, a marina with numerous sailboats docked, and a cluster of buildings and parking areas on the right. The background is dominated by a dense forest under a clear blue sky. A semi-transparent grey box is overlaid on the bottom left, containing the text '4. TAVOITTEISTA TOIMENPITEIKSI'.

4. TAVOITTEISTA TOIMENPITEIKSI

4.1 Kärkitoimenpiteet

Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelman laatimisen aikana on syntynyt runsaasti erilaisia toimenpideideoita Oulun merellisyyden kehittämiseksi. Kaikkien toimenpiteiden joukosta on priorisoitu viisi kärkitoimenpidettä. Niiden on katsottu olevan ensisijaisia edistämään Merikaupunki Oulun kehittämistä kohti visiota. Toimenpiteet liittyvät kiinteästi vision kärkiteemoihin: *merellisyys on läsnä, näkyvä ja saavutettavissa; hyvinvoiva meri on merellisyyden ydin sekä merellisyys rakentuu yhteistyöllä.*

Vieressä lyhyesti esiteltyjen kärkitoimenpiteiden laajemmat kuvaukset, alustavine vastuutahoineen ja aikatauluineen löytyvät seuraavilta sivuilta. Kärkitoimenpiteiden lisäksi tämän kappaleen lopussa löytyy muita toimenpideideoita mahdollista jatkokehittämistä varten.

Toimenpiteiden ja ohjelman seurannasta vastaa Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut. Seuranta ja päivitystarpeita arvioidaan valtuustokausittain. Seuraavassa vaiheessa esitetään tehtäväksi yhdessä alueen toimijoiden kanssa tavoitteita toteuttava toimenpideohjelma alustavine budjetiteineen ja aikatauluineen. Sisältöä tähän antavat jo tämän työn aikana esiin tulleet hyvät toimenpide-ehdotukset.

- **Merialueiden ekologisen tilan ja vedenlaadun parantamisen toimenpiteet**

Elinvoimainen meriympäristö on vetovoimatekijä ja toimialojen, kuten matkailu ja virkistys, elinehto. Laajalla yhteistyöllä selvitetään mahdollisuuksia vahvistaa meriympäristön tilaa.



- **Oulun ympärivuotisen Merellisen reittiverkoston kehittäminen ja merellisen reitistön brändin luominen**

Maa- ja merialueita käsittävästä Merellisestä reittiverkostosta on mahdollista kehittää merellisen Oulun vetonaula. Sen kehittämisessä edistetään eri liikkumismuotoja yhdistäviä sujuvia yhteyksiä maa- ja merialueiden välillä kiinnostaviin merellisiin kohteisiin.



- **Ranta-alueiden maisemanhoitosuunnitelma**

Tavoitteena on kehittää ranta-alueiden maisema- ja luontoarvoja esimerkiksi avaamalla näkymiä merelle ja vahvistamalla ranta-alueiden monimuotoisuutta.



- **Merikaupunki Oulu -yhteistyöverkoston luominen**

Oulun julkisten ja yksityisten toimijoiden, sekä naapurikuntien ja koko Perämeren matkailutoimijoiden yhteistyöllä pyritään tuomaan näkyviin alueen merellistä vetovoimaa erityisesti matkailun näkökulmasta.



- **Merellisyys näkyvämmäksi eri nostojen kautta**

”Merellisiin nostoihin” on kerätty erilaisia ideoita merellisyyden esille tuomiseksi. Kaupunki mahdollistaa ja kannustaa eri toimijoita merellisiin kokeiluihin. Miten olisi vaikkapa popup-työskentelykontit merellisessä ympäristössä?



**Merellisyys on läsnä,
näkyvä ja saavutettavissa**



**Hyvinvoiva meri
on merellisyyden ydin.**



**Merellisyys rakentuu
yhteistyöllä**

Vision kolme kärkiteemaa. Toimenpiteiden perässä esitetty, mitkä kärkiteemat liittyvät keskeisimmin niihin.

MERIALUEIDEN EKOLOGISEN TILAN JA VEDENLAADUN PARANTAMISEN TOIMENPITEET

Selvitetään mahdollisuuksia vaikuttaa vedenlaatuun ja merialueiden ekologiseen tilaan (kaupunki). Toimenpiteet voivat liittyä esimerkiksi hulevesien hallintaan kaavoituksen ja maisemarakentamisen keinoihin, vesihuoltoon, kaupungin maanomistajan rooliin maanviljely- ja metsätalousoalueilla, ekologiseen ennallistamiseen tai meriympäristöä koskevaan viestintään.

TYÖVAIHEET:

- 1) Selvitetään mahdollisia toimenpiteitä sekä hyviä esimerkkejä Suomesta ja muualta.
- 2) Arvioidaan mahdollisten toimenpiteiden vaikuttavuutta ja priorisoidaan toimenpiteet.
- 3) Toimenpiteiden tarkempi suunnittelu ja toteutus.

TAHOT:

Oulun kaupunki, ELY, AVI, Metsähallitus, maakuntaliitto, mahdolliset muut toimijat.

Hanke voi liittyä myös laajempaan kontekstiin, kuten useamman kaupungin kanssa tehtävään yhteistyöhön, tutkimushankkeeseen tms.

AIKATAULU:

Yhteistyöstä sopiminen ja aikataulun täsmentäminen 2021 >



KUVA: Suomen Ilmakuva

RANTA-ALUEIDEN MAISEMAHOITOSUUNNITELMA

Maisemanhoitosuunnitelmassa tunnistetaan tarvittavia maisemanhoitotoimenpiteitä Oulun keskeisillä ranta-alueilla.

Tavoitteena on kehittää ranta-alueiden maisema-, virkistys- ja luontoarvoja. Suunnitelmassa tunnistetaan esimerkiksi avattavia näkymiä merelle sekä tarkastellaan mahdollisuuksia vahvistaa luonnon monimuotoisuutta maisemanhoidollisilla keinoilla. Maisemanhoitosuunnitelmassa tulee huomioida luonnollinen maankohoaminen ja luontaiset pensikkovyöhykkeet, jotka ovat erittäin tärkeitä monille rannikon eliölajeille.

Ranta-alueiden maisemanhoidon tarpeita tarkastellaan yleispiirteisesti Oulun koko rantavyöhykkeeltä ja tunnistetaan keskeisimmät alueet, joille toimenpiteet suunnitellaan tarkemmin.

TYÖVAIHEET

- 1) Maisemanhoidon kokonaisvaltainen yleispiirteinen tarkastelu
- 2) Keskeisten osa-alueiden tunnistaminen
- 3) Toimenpiteiden määrittely
- 4) Toteutusaikataulu ja toteutus

TAHOT

Oulun kaupunki (koordinoitivastuu), Metsähallitus, ELY-keskus, yritykset ja muut toimijat

AIKATAULU:

Yhteistyöstä sopiminen ja aikataulun täsmentäminen 2021 >



KUVA: Suomen Ilmakuva



KUVA: Oulun kaupunki

YMPÄRIVUOTISEN MERELLISEN REITIVERKOSTON KEHITTÄMINEN SEKÄ MERELLISEN REITISTÖBRÄNDIN LUOMINEN

Maa- ja merialueet kattavan ympärivuotisen Merellisen reittiverkoston avulla luodaan uutta kilpailukykyä, viihtyisää elinympäristöä ja matkailullista vetovoimaa. Merellisen reittiverkoston kehittäminen sisältää kaksi osaa 1) reittiverkoston suunnittelun ja toimenpiteiden toteuttaminen sekä 2) merellisen reitistön brändin luominen.

Reittiverkoston suunnittelussa tunnistetaan reittiverkoston kehittämistarpeet, esimerkiksi liikenteellisten yhteyksien kehittäminen rannalla (selvitetään rantareitistön mahdollisuus) ja merellä (mm. melontaverkoston laajentaminen rannikon myötäisesti ja saariin), näiden välillä (kohteiden saavutettavuus ja yhdistäminen) sekä yhteydet muihin keskeisiin olemassa oleviin reittiverkostoihin. Vesiyhteyksien kehittäminen on tärkeää esimerkiksi Varjakkaan, Kellon saaristoon ja Virpiniemeen. Osana reittiverkoston kokonaiskehittämistä huomioidaan infrastruktuurin kehittämistarpeet sekä rantautumis- ja taukopaikkojen (merelliset pistäytymis-/oleskelupaikat) ja mahdollisten rengasreittien määrittely maa- ja me-

rialueita yhdistellen. Lisäksi lintutorniverkostoa kehitetään.

Osana merellisen reittiverkoston kehittämistä luodaan Merikaupunki Oulu -aiheinen opastus, jossa merta ja merellistä reitistöä (erityisesti melontaa) tuodaan esiin esimerkiksi rantareitin varrella ja keskustassa.

Lopputuloksena on Merikaupunki Oulun melonta/veneily-, pyöräily-, kävelyverkon kokonais-suunnitelma. Suunnitelman avulla tunnistetaan tarkemmat kehitettävät toimenpiteet.

ENSIMMÄISET TYÖVAIHEET JA VASTUUTAHOT

A) Melontareitistön laajentaminen, opastus saaristoon

vastuutahot: Oulun kaupungin tahot yhteistyössä (esim. liikunta, kadut ja liikenne, infraliikelaitos)

B) Virkistysreitit merialueilla talvella, kunnossapito

vastuutahot: vastuusta sovittava (kaupunki ja toimijat yhteistyössä)

C) Pohjoisen rantareitin edistäminen, tiedottaminen / esille tuominen

vastuutahot: Oulun kaupunki (kadut ja liikenne, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelu), Business Oulu (tiedottaminen)

D) Opastuksen kehittäminen, tuodaan merellisyttä esille esim. Rotuaarilla, Torinrannassa ja mahd. muut kohteet

vastuutahot: Oulun kaupunki (kadut ja liikenne, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelu), Business Oulu (tiedottaminen)

E) Merellisyyden mukaan maastopyöräreittien kehittämisessä

vastuutahot: Oulun kaupunki (kadut ja liikenne)

F) Kellon saariston saavutettavuuden kehittäminen, esim. yksittäisen rantautumispaikan kunnostus

vastuutahot: vastuutahot selvitettävä, kaupunki / Metsähallitus yms.

G) Lintutorniverkoston kehittäminen, Oulun seutu Hailuoto ja Liminganlahti mukaan lukien ovat kansainvälisen ja kotimaisen lintumatkailun kärkekohteita. Lintutorneja ja niihin liittyviä rakenteita kunnostetaan ja kehitetään huomioiden pysäköintimahdollisuudet ja reitistö

Vastuutahot selvitettävä: kaupunki, Metsähallitus, maanomistajat, PPLY, metsäystseurat

AIKATAULU

Yhteistyöstä sopiminen ja aikataulun täsmentäminen 2021 >



Kuvalähteet vasemmalta alkaen: Pekka Saavalainen, Mikael Damkier / Adobe Stock, Natalia / Adobe Stock

MERIKAUPUNKI OULU -YHTEISTYÖVERKOSTON LUOMINEN

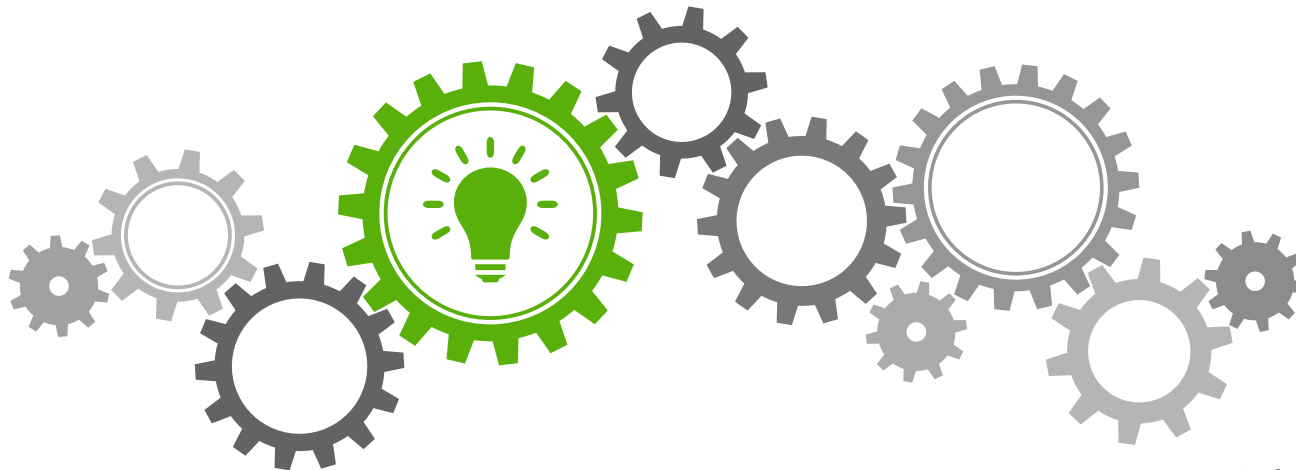
Perustetaan Merikaupunki Oulu -yhteistyöverkosto linkittäen se mm. olemassa oleviin matkailun yhteistyöverkostoihin. Verkoston tarkoituksena on kehittää Oulun merellistä kokonaisuutta ja tuoda merellisyyttä näkyviin hankkeiden ja toimenpiteiden kautta yhteistyössä Oulun julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa. Verkoston tavoitteena on myös toimia Merikaupunki Oulu -vision viestinviejinä. Lisäksi edistetään yhteistyötä lähikuntien, kuten Limingan ja Hailuodon kanssa sekä Perämeren matkailutoimijoiden kanssa ja Metsähallituksen kanssa. Yhteistyöver-

kostolla pyritään vahvistamaan entistä paremmin alueen elinkeinojen elinvoimaisuutta ja alueen vetovoimaisuutta.

Oulu on osa Perämeren rannikon kokonaisuutta ja alueen suurin kaupunki. Perämeren yhteistyöverkoston tiivistämisellä alueen matkailun vetovoimaisuutta ja merellisten kohteiden verkostoa tulee kehittää.

TAHOT:

Koordinaatiovastuu Business Oulu, laajasti eri toimijat mukana



MERELLISYYS NÄKYVÄKSI ERILAISTEN NOSTOJEN KAUTTA

Merikaupunki Oulun kehittämisessä merellisyys on tärkeää ottaa läpileikkaavaksi näkökulmaksi alueiden suunnitteluun, toiminnan kehittämiseen sekä markkinointiin ja viestintään. Tässä nostoja merellisyyden kehittämisen keinoista.

Oulun merellisyyteen liittyvän brändin ja viestinnän kehittäminen

Tuodaan esiin merellistä viestiä osana Oulun brändiä ja muuta viestintää.

Merellisyys näkyväksi osaksi virkistys- ja matkailupalvelujen kehittämistä

Luodaan merellisyydestä yksi johtotähti osana matkailutarjontaa niin elämyksellisen majoituksen kuin tuotteiden ja palveluidenkin osalta. Muun muassa pyöräilymatkailun kehittämiseksi on erinomaiset edellytykset ympärivuoden; myös jäällä pyöräily. Erityishuomio myös talvisiin merellisten aktiviteettien kehittämiseen (mm. Virpiniemi, jään tuomat mahdollisuudet). Merellisiä tapahtumia mahdollistetaan joustavalla luvituksella.

Merellisyys mukaan erilaisiin pilotteihin ja kokeiluihin

Kaupunki mahdollistaa ja rohkaisee toimijoita

erilaisiin merellisiin pilotteihin ja kokeiluihin. Esim. liikuteltavat etätyötilakontit meren äärelle, pop up meriravintolatoimintaa, meriseikkailut lähisaariin, meritori Ranta-Toppilan satama-alueelle tai Nallikariin

Merellisyyden kokemisen paikkojen kehittäminen ja uusien haltuunotto

potentiaalisia kehittämiskohteita: Oritkari; majaka-aallonmurtajan pohjoispuolen Kite-surfing-paikka, Kempeleenlahden rannan leijasuffaus; Nallikarin nokka, potentiaalinen paikka ”elämyskonteiksi”; maankohoamisrannikon teeman nostaminen Limingan-Kempeleen alueella esim. näköalatornit.

Merellisten rakenteiden suunnitteluperiaatteiden laatiminen

Tavoitteena on edistää merellisen ympäristön rakenteiden yhtenäistä ilmettä ja paikkaan sopivuutta sekä vahvistaa kaupungin merellistä imagoa. Suunnitteluperiaatteita laadittaessa voidaan tyypitellä erilaisia merellisiä ympäristöjä ja niille soveltuvia rakenteita. Määritellään esimerkiksi erilaisiin ympäristöihin soveltuvia rakennetyyppejä, materiaalivalintoja, värejä, kalustetyyppejä yms.

4.2. Muita kehittämisideoita

Ranta-alueiden tyypittely ja kehittämisperiaatteiden laatiminen

Ranta-alueiden tyypittelyn ja kehittämisperiaatteiden avulla pyritään hallitsemaan ranta-alueiden kehittämistä kokonaisvaltaisesti. Niiden avulla voidaan vaalia ranta-alueiden ominaispiirteitä ja arvoja (esim. luonto-, kulttuuriympäristö, maisema-arvoja, vapaata rantaviivaa, hiljaisia alueita yms.) sekä toisaalta tunnistaa toimintojen sijoittumisen kannalta sopivat alueet kaavoituksen tueksi.

Työssä tunnistetaan erilaiset rantatyytit, tunnistetaan kunkin rantatyytin arvot ja ominaispiirteet sekä kehittämisen kannalta olennaiset reunaehdot ja potentiaalit sekä määritellään kehittämisperiaatteet.

Merellisen palveluverkoston kehittämissuunnitelma

Suunnitelmassa tunnistetaan erilaisten merellisten palveluiden kysyntää ja sijoittumismahdollisuuksia. Tarkastellaan julkisten ja yksityisten virkistys- ja matkailupalveluiden tarvetta ja kehittämismahdollisuuksia yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Merellisyyttä esiin yhteistyöllä ja erilaisilla palveluilla!

Merellisen Oulun kärkikohteiden kehittämissuunnitelmat

- **Ranta-Toppilan kehittäminen merikaupunki Oulun lippulaivahankkeena**

Ranta-Toppilaa kehitetään kansainvälisen tason veneilyn ja merellisten palvelujen keskuksena. Selvitetään mahdollisuutta virallisen laivaväylän kehittämiseksi alueelle, jotta tulevaisuudessa satamassa olisi mahdollisuus ottaa vastaan myös riskiteilyaluksia.

- **Kellon saariston kehittämissuunnitelma**

Suunnitelman tavoitteena on erityisesti kehittää saarten saavutettavuutta sekä virkistyspalveluita yhteistyössä kaupungin, metsähallituksen ja muiden toimijoiden kanssa.

- **Merellisen kulttuuriperinnön helmien nostaminen keskeisiksi merellisiksi matkailu- ja virkityskohteiksi yhteistyössä julkisen ja yksityisen sektorin kesken matkailu- ja majoitusalueina, erityiskohteina Varjakka ja Martinniemi.**

Merikaupunki Oulun -visiologon käyttö

Kokonaissuunnitelmaa toteuttavien toimenpiteiden osalta hyödynnetään niin kutsuttuna strategialeimana ja yhteisenä visuaalisena elementtinä Merikaupunki Oulun -visiologoa. Samalla logolla kytketään kokonaissuunnitelmaa toteuttavat toimenpiteet laajemmaksi kokonaisuudeksi osaksi Merikaupunki Oulu- tavoitesuunnitelmaa. Tavoitesuunnitelmaa voivat toteuttaa myös muut kuin suunnitelmassa esiin nostetut toimenpiteet.



Muita

Liiketoimintamahdollisuuksien kartoitus ja kaupallinen kehittäminen jatkona jo aloitetulle satama-alueiden kehittämistyölle. Pistäytymispaikkoja merelle, satamaverkosto näkyväksi ja houkuttelevasta satamaverkosta uutta vetovoimaa!



KUVA: Oulun kaupunki

Oulu mereltä.